

Fiók-üzletek:	
Bécs, Mollardgasse 12.	
Budapest, Hatvani-utca 10, Disznú-különlegességek.	
Utazó kézi koffer erős vászonból	2.25 5.25
Ugyanaz barna, vizm. vászonból angol szijakkal	3.— 7.—
Ugyanaz csikos cserna vászonb. angol szijakkal és bőr szegéssel	6.50 8.—
Ugyanaz angol forma fin. kivít.	7.50 18.—
Ugyanaz hasított disznóbőröl.	14.— 25.—
Ugy. ang. disznóbőr. leger. min.	18.— 36.—
Női és férfi fa (láda)koffer különf., vizmentes cserna vászonnal átvonva	4.— 30.—
Utazó kosarak, áthuzatlan s áthuzott vizm. vászonb. m. nagys.	6.— 40.—
Plaidasákok erős vizm. csernavász.	5.— 14.—
Utazó kézi tásk. egyszerű fekete bőr norp. forma	3.75 6.—
Ugy. jobb minős. kiv. fémsarkok. és előtáskával	6.— 12.50
Ugyanaz finom. különféle kivít.	12.— 30.—
Ugyanaz színes bőrökben	6.— 35.—
Ugyanaz angol disznóbőröl.	13.— 40.—

UTAZÁSI CZIKKEK RAKTÁRA.

12 év óta közelismerésnek örvendő, s a nagyérdemű közönség kiváló bizalmát élvező üzleteink számát újabb időben egy *utazási cikkekkal* ellátott raktárral bővítettük. Van szerenosénk a nagyérdemű közönség becses figyelmét ezen, a *Kerepesi út 6. sz. a.* a nemzeti színház átellenében levő raktárunkra azon megjegyzéssel hívni föl, hogy abban az említett cikkekből a legjobb minőségűek, a legutányosabb szabott árak mellett, kaphatók.

Bátrak vagyunk megjegyezni, hogy a tájékozás végett felsorolt áruk csak csekély részét tartalmazza azon cikkeknél, melyek, mint e szakbavágók raktárunkban minden árban és minőségben kaphatók. Tisztelettel

Késmárky és Illés,
Budapest, Kerepesi-út 6. sz.

Fiók-üzletek:	
Budapest, Kerepesi Bazár, Nürnbergi, játék s kosárak	
Lemberg, Theaterstrasse.	
Carlsbad, Mühlbadgasse.	
Utazó kézi tásk. toilette cséla berendezve	10.— 100.—
Toilet necessaire mosó készlet, göngyölh. vász.	4.50 10.—
Ugy. fekete bőrb.	5.— 40.—
Ugyanaz casette-formáb., fekete és színes bőrből	6.— 50.—
Váltáska couir fek. s szin. bőrb.	2.— 10.—
Kalap s Cylinder dobczok vászon és bőrből	4.50 14.—
Tourista táskák.	
Vadász táskák Vadász székek Eső-köpeny, jobb minőségben, urak és hölgyek részére.	
Értékpapír és váltótáskák.	
Angol plaidek. Plaid szijak.	
Utazó szivartáskák.	
Zseb-gyógytárak.	
Kutya-nyakend.	—50 12.—
Utazó tükrök fa kerettel	1.— 4.—
Utazó tükr. safian bőrből összehajlítható	2.— 8.—
Uj! Női kezitáskák préselt színes bőrökben, nielk kerék fogantyúkkal	1.— 10.—
Gallér és manschetta - dobczok bőrből	4.50 8.—
stb. stb.	

VASÁRNAPI UJSÁG

20. SZÁM. 1889.

BUDAPEST, MÁJUS 19.

XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt Postán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 3 frt Külföldi előfizetésekre a postai költség megfizetésével is postandó

MAGYAR FŐHERCEGEK.

A boldog emlékeztető nagy nádor alakja, ki nek ércszobra mozdulatlanul áll az ország fővárosának róla nevezett terén, — mindinkább nő a magyar nemzet kegyeletében, a mint tőlünk időben távozik. Most látjuk csak, mily égi sugallatot követett a nemzet, midőn országos rendei őt a nádorjelöltek nevét rejtő királyi levél fölbontása nélkül egyhangulag s igaz lelkesedéssel az ország nádori méltóságára választották; s most látjuk csak igazán, hogy minden tekintetben mily nagyszabású s mily áldásos küldetést teljesített ő úgy a gondjaira bizott ország, mint az uralkodóház érdekében ama nagy felszázad alatt, a meddig neki magasztos tisztét viselnie a mennyei gondviselés megengedte; ama nagy felszázad alatt, melybe a ma-

gyar nemzet új életre ébredésének s megifjodásának ideje is bele esett.

Mit tön a nagy nádor az ország érdekében a politika, a közgazdaság, a tudományok és művészetek, a főváros ujáteremtésének terén, arról köteteket írhat a történelem. Alig van közéletünknek egy talpalatnyi tere, a hol áldott kezének nyomai ne volnának föltalálhatók. Áldás, egy hü és hálás nemzet áldása, kíséri

Legjobb és Leghirnevesebb
Pipere Hölgypor
La VELOUTINE
Különleges Riaspor
BISMUTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi cég
„LA VELOUTINE“
különleges riaspora eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető
VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában
Budapest, Kilyó-lét 8. szám.

BUDAPESTEN, Kerepesi ut 36. sz. Kivánatra ingyen és bérmentve kapja mindenképpen a most megjelent árjegyzéket 300 képpel, melyben a hangszerek legutolsó vívmányai ábrázolva vannak. — **Harmonika-fuvola.** 12 billentyűvel, fű. hangokkal, melyek a szípkába való befúvás által működnek. Mindenkinék igen alkalmas mulató-eszköz. — Kicsiny és nagyok egyaránt alkalmas. — Ár 2 frt. — Harmonium- és harmonikárjegyzékkel külön szolgálók.

Sternberg Armin hangszergyáros.
A legujabb női tricót-derekek gyapju és selyemből, női, férfi és gyermek harisnyák, chiffon vagy madapolán, rumburgi, hollandi és creas vásznak, asztal-neműk, kávé-abroszok, férfi, női és gyermek fehérneműk, menyasszonyi kelengyék a legnagyobb választékban jutányos árakon kaphatók
Kollarits József és fiainál
„az „YPSILANTI“-hoz.”
Budapest, vácsi-utoza 5. sz.
Legdivatosabb francia szövetek megérkeztek!

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben egyetem-utca 4, épen most jelent meg és minden könyvtárban kapható az **Olcsó Könyvtár** 261. száma:

ANDRÁSSY GYULA GRÓF BESZÉDE

A VÉDERŐ-TÖRVÉNYJAVASLAT TÁRGYÁBAN.

Elmondott 1889. évi április hó 5-én. **Ára 20 krajczár.** Postán bérmentve küldve 25 kr.

Ne engedje ruháit, szőnyegeit és butorait elpusztulni!
Egyedül biztos óvszer a moly ellen!
Egyszerűen megvédendő ruhaneműk közé tétetik.
EGYSZERŰ ÉS BIZTOS.
Egyszer használva, mindenkor használatik.
Használatban van: Olaszországban, Franciaországban, Oroszországban és Törökországban.
MOLY PAPIR
Kapható minden gyógyfü-kereskedésben, gyógyszerárban és jobb üzletben vagy közvetlen a gyárosoknál:
Detsinyi Gusztáv és Társánál
Budapest, Kerepesi-ut 34. szám,
Árak: 100 ives kartonokban 5 frt, 50 ives 2 frt 75 kr., 10 ives borítékokban 60 kr. mely összeg postautalvánnyal küldendő be. Kereskedőknek külön feltételek.
Csak **DETSINYI-féle** molypapíros kérendő, ne tessék mást elfogadni!!!

KLOTILD FŐHERCEZGNŐ.

JÓZSEF FŐHERCEG.

haló porában is a bölcset, a nagyot, a jót, a hazafit.

Mi erre most itt ki nem terjeszkedhetünk. Jellemének egy más nemes vonása lép itt előtérbe, melyet benső természetét tisztán egyéninek s a nagy nyilvánosság elé kevésbé tartozónak avat, de mely nála hazánkra mégis olyan, sőt talán még nagyobb mértékben vált áldást hozóvá, mint nyilvános életének a történet feljegyzésére legméltóbb tettei.

Értjük azt a tisztá, nemes családiasságot, mely a boldog emlékeztető nádot s egész házáat oly kiváló mértékben jellemezte, s mely hazánknak az ő honszerető szellemével eltelt magyar főhercegi házat ajándékozott. Ő volt az, a ki megtanította gyermekeit ennek az országnak a rögét szeretni, magukat e haza gyermekeinek tekinteni, e nemzetet szívből, lélekben összeforralni, örömeiben részt venni, szerencsétlenségében híven megosztani.

A nagy nádor, a ki idegen légkörben töltte fiatalágát, s csak utóbb ismerte meg e nemzetet, jellemét, történetét, alkotmányát, törvényeit, de megismerte úgy, mint azt ő előtte és utána csak kevés ember ismerte. — A nagy nádor az ő messzelátó lelkével fölismerte azt, hogy jön még idő, a mikor a Habsburg-dinasztia országai között Magyarország lesz az, a melyre a többi támaszkodni fog. Belátta, hogy ez az ország, ha elhanyagolt állapotából egyszer kiemelkedik és szabadon fejlesztheti ki erejét: döntő súlyt fog képviselni a monarchiában, s hatalmának fő kuforrá lesz. S azért irányult minden igyekezete oda, hogy közelebb hozza egymáshoz az uralkodó és a nemzet szívét s létesítsen köztük egy oly benső kapcsolatot, mely a megpróbáltatások és felreértések idejében is utat nyithat a bizodalmas közlekedésnek, egymás megértésének, szeretettel teljes összhangjának.

S valamint nyilvános életének vezéreszméje ez vala, azonképen ez vezette magánéletében. Az uralkodókat környező tanácsosok mindig azon törekedtek, hogy idegenebbnek tüntessék föl a magyart, a királyi szívtől távolabb helyet érdemlőnek, mint a többi népeket. Ezt az ő nagy lelke nem bírta helyeselni, s bizonynyal böles megdölgéssel és öntudattal határozta el, hogy az uralkodóháznak legalább ő tőle származó ivadéka legyen testestől-lelektől magyar, legyen egy erős gyökérszál, melylyel az uralkodóház a magyar nemzet szívéhez nőtt.

Azért neveltette gyermekeit igaz magyaroknak, azért alapította meg magyarnak az uralkodóháznak azt az ágát, melynek ő volt feje.

Öreg emberek megható dolgokat tudnak beszélni arról a ragaszkodásról, melylyel ő e földhöz és nemzethez viseltetett, arról a lelkiismeretes buzgalomról, melylyel ő e haza és e nemzet szeretetét utódjaiban is öröklővé igyekezett tenni.

Mint annyi más művét, ezt a törekvését is teljes siker koronázta. Fiaiban, István nádorban és József főhercegeben igazán önmaga folytatását hagyta hátra a nemzetnek, s leánygyermekéi szívébe is annyira bele tudta oltani e haza szeretetét, hogy bár rendeltetésük más országokba sodorta, azért szívök csak ide vonzza őket, a távolból is melegen csiggnak e földön, ott is ápolják népe nyelvét, azon érintkeznek itt maradt hozzátartozóikkal, s a mikor tehetik, ide jönnek haza.

S ha a megboldogult István nádornak családi kört rendelt volna a végzet, nincsen benne kétség, hogy annak is épen oly jó magyarok lettek volna az ivadéka, mint a József nádoréi voltak, s a minők most József főhercegei. Mert hisz ő benne is ugyanaz a szellem élt, melyet atyja ő bele is oly gondos kézzel oltott, mint testvéröcsébe, József főhercegebe. Ezt azonban a végzet másként rendelé.

Ha azonban a nagy nádor most fölébredne örök álmából s látná azt a virágzó, azt a boldog szeretetben élő családi kört, mely ifjabb fia s annak fenséges neje köré csoportosult: bizonynyal vigasztaló lennék el s örömtől dobanna föl szíve, hogy törekvését, szép, nemes és böles szándékát ily siker koronázta. Ugyanannak a boldog családi körnek egy ifjabb kiadását látná, mely egykor ő köré csoportosult, ugyanolyan érzelmekekkel, oly gondolkodással eltelve, a minőket ő ápolt és plántált övéi szívébe, s ép annyira a nemzet szeretetébe és tisztelésébe foglalva, mint azt ő ötven évvel ezelőtt a maga családi körénél tapasztalta.

Szándékosan állítottuk egymás mellé József nádornak és családjának képosortozatát s fiának, József főhercege nek családi körét feltüntető képét. Egy félszázad van a kettő között. Amott a nagy nádor, nejevel, az áldott emlékü Mária Dorothea főhercegnővel, fiaival, István főherceggel, a későbbi nádorral és József főherceggel, s leányaival: Erzsébet és Mária Henrietta főhercegisasszonyokkal, a kik még e képen serdülő ifjak és gyermekek.

Ötven év telt le, hogy e kép elkészült. Azóta a patriarkha nádor és fenkölt lelkű neje az örök álmat aluszszák. István, a legnagyobb fia is atyáihoz költözött. De a többi él. Csakhogy az a fesleni kezdő hajadon, Erzsébet hercegisasszony azóta már nagyanya, s egyik unokája a spanyol király. A másik, még gyermekleányka, Mária Henrietta főhercegnő, a belga királyi trónnak koronás asszonya, s egyik leánya e monarchia volt örökösének bánatos, fiatal özvegye.

József főherceg pedig, a vidám gyermek, ma a mi főhercegünk, maga lön patriarkhává szép családi körében, hol virágzó koszorúban gyűlnek köréje sarjai.

E hó 12-én mult 25 éve, a mikor a hírlapok világáig hirdették József főhercege nek, József nádor fiának a kobergi üggyvezett kir. kastély kápolnájában történt összekelését Klotild hercegnővel, Ágost szász-koburg-gothai herceg bájos leányával. Csodás dolgokat tudtak írni a szépségben tiündöklő menyasszony szeretetreméltóságáról s gazdag kelengyéről, s különösen a deli völégény által ajándékozott fejdíszről, a melyben egy akkor hatvanezer forintba becsült rubintkö ragyog.

Áldás volt a huszonöt év előtt kötött szép frigyén, megérdemelt áldás. Négy viruló leány s két deli fiú származott a boldog szövetségéből, a kik szülők gondviselése alatt a nemzet szemé előtt fejlődnek, növekednek. A két legidősebb, Mária Dorothea és Margit főhercegisasszonyok, már kifejlett, bájos hajadonok. A nagyobbik fiú, Józsi főherceg már végén jár középiskolai tanulmányainak, s mint említők, már a nyilvánosság előtt is szerepelt. Öcsese, az eleven vérmérsékletű László, már szintén a felső gymnasium tantárgyait tanulja, míg a hét éves Erzsébet most vezetik be az oktatás elemeibe. A legkisebb, még csak öt éves Klotild főhercegisasszony még gondatlan boldog gyermekkorát éli.

A főhercegi pár lakadalmának 25 éves fordulója ünnep volt Alesuthon. Kettős családi ünnep. Ezüst-menyegzőjét ülte meg a főhercegi pár, és ugyanekkor jegyezték el Margit főhercegisasszonyt Thurn Taxis Albert herceggel, az uralkodó családokkal rokon hercegi ház fejével.

A deli völégény most huszonkét éves. A mint a góthai almanach följegyzí, teljes czime így szól: *Albert Mária József Miksa Lamoral herceg, Thurn és Taxis hercege, Buchau és Krotosyn hercege, Friedberg-Scheer hercegesített grófia, Valle-Sassina, ugy szintén Marchtal, Neresheim stb. grófia; öröklő főpostamester, Bajorország korona-főpostamestere, öröklő kormánytanácsos Ausztriában és Bajorországban, a*

porosz urak házának s a württembergi első kamarának tagja.

A Regensburgban székelő hercegi családnak feje Albert herceg. Atyja az 1867-ben elhunyt Miksa, Thurn és Taxis hercege volt. Az árván maradt kiskoru herceg egész 1885-ig anyjának, Heléna bajor királyi hercegnőnek gyámsága alatt volt. Ez idő szerint a «Taxis» nevet viselő 2-ik bajor könnyű lovasezrednek a tulajdonosa. Egy nővére van, az 1859-ben született Lujza, ki 1879-ben lett Hohenzollern Frigyes herceg neje.

Az alesiúthi kettős ünnepen csupán a család tagjai s a főhercegi család legközelebbi környezetéhez tartozók voltak képviselve. De szívből és lélekben bizonynyal ott volt az egész magyar nemzet, hogy áldásával halmozza el a magyar főhercegi házat, a nádor ivadékeit, hagyományainak fontartóit, házuk kettős örömeinek e szép ünnepén.

ERDŐBEN.

Kihívadt rég a máglyatűz.
Köröskörül vig cimborák,
Galy-ágyakon aludva ki
Az esti ezéző mámorát.

Csak én vagyok már éberem,
Hogy álmaimból fölve
A sűrűségbe csatlógó
Fülemilének éneke.

Lelkem gyönyörrel megtelik,
Az édes dal szívembe foly.
Oh bűvös ajku énekes,
Kicsiny madár, csattogj, dalolj!

Ne félj, nem vagyok kritikus,
Nagyképűsköde mondaní:
«Nem lelkesül, másról se tud,
Csak boldogságról dallani!»

Bolondos mátyás, fészkeben
Pihenve, nem kelt háborút:
Kopók hangját nem míméli,
Kétségbebejtve nyúlást.

Azt mondaná tán a bohó,
A sást de nagyra nézitek,
Ki lelkesedve arra tör,
Hol a felhők keringenek.

Nem lelkesülés vezetí;
A magasban prédára les.
Az égre tör, de földre néz:
Kövé bárányt, gidát keres.

A boldogságról, csalógný,
Oh csak dalolj szép éneket!
Hogy nem vagy utca dalnok,
Hisz tenned arról nem lehet.

Derengni látom az eget,
Gyerünk a hegyi rétre ki!
Kicsiny pacsrta éneke
A kelő napot keresi.

Kicsiny pacsrta, oh dalolj!
Hisz kritikus én nem vagyok.
Nem szégyellem megvallani,
Hogy elbűvölnek e dalok.

Nem mondom: «dalod szűkűrű!»
Boldog vagyok, hogy élvezem.
Csak szállj magásra s énekelj
Igy egyszerűen, melegen!

Az egész erdő dala kél:
A kenderike, tengelicz,
A vörösbegy s a zöldike,
A havasi pinty és a csiz.

Daloljatok, daloljatok!
Kritikus én nem, nem vagyok.
Eszembe sem jut mondaní:
Kottám szerint daloljatok.

Mint szivetekből felbuzog,
Mint Isten tudnotok hagyá,
Daloljatok, daloljatok!
Gyönyörrel hallgatók reá.

VERSENYI GYÖRÖS.

ALKONYATI KÉPEK.

Írta PETELEI ISTVÁN.

IV.

A nagyasszony.

Az volt a gyönyörű kis udvarház.

A Bükknál tetejéről már látni lehetett nagy, kettős zsindeles fedeleit, meszelt faoszlopait, czifra deszkázatu tornáczát s a lépcső két oldalán a léczes kertescskéket.

Az udvaron mérges komondorok fogadtak, mire kiállott egy szép öreg asszony, s így szólott tettetett haraggal a vad állatoknak: «nem szégyenlitek magatokat?». Mindjárt jöttek erre a szolgálók pálcákkal, messze fűték őket, s a Nagyasszony leszállott eléd egy pár lépcsőfokon.

Emlékez az édes anyádra? Nagyon szeretted? No hát *olyan* volt a Nagyasszony. Olyan tiszta, nagyhomloku, szép piros arcu asszony. Nem viselt főkötőt, úgy, hogy látni lehetett tökéletesen alkotott fejének formáját, szürke nagy hajával. Magas, vállas, kemény asszony volt, rücsök nélkül való világos karton-köntösben. Az arczán alig volt máshol ráncz, csak szép gesztenyeszín szemei körül egy-kettő.

Az ajtót megütötte előbb a tenyerével, hogy a legyeket elűzze — s azután nyitott be a hűvös, jó illatu, nagy, törpe meszelt szobába. Az ablakokon zöld szőr-függöny fogta el a napfényt. A butorok régi fajtájuk voltak, olyanok, a melyeknek lábát sok vas S tartja össze, de mindez igen rendes és kellemes volt. A falon néhány arczkép mellett sok példányban lógott a lánoló Vezuv. Hah! mily veres volt. A Nagyasszony fia festette hajdan az iskolában.

Innen az «első házba» vitt. Az hétköznapi állapotában be volt terítve futó szőnyegekkel, hogy a szépen surolt pádimentum be ne piszkolódjék. Ott általában minden be volt pólyálva. A köriszaszék gyolesba, a tükör piros tűlbe s a porcellán ibrikkel, régi gyermekjátékokkal, némi kis ezüstneművel rakott állvány csikos takarókba. Sőt a képek a falon (néhány kövér ur nagy pecsétnyomó gyűrűkkel ujjakon, s egy fiatal hölgy, ki ele a művész kávé csészét festett, jeléül annak, hogy uri asszonyt festett) szintén be voltak burkolva s cziczikó virággal körül voltak tűzdelve, mely növény jó a legyek s egyéb bogarak ellen. E szobába cselédi állapotban levő leány be nem léphetett.

Ezenkívül volt még egy szoba a tulsó oldalon: a hálóház, és egy konyha, hol az «ismert világ két leglustább teremése lopta a napot» — két szolgáló t. i. De mint ragyogott minden ott! Kinesért nem lehetett volna valami rozsdás vagy zsíros holmit kapni.

Ennyiből állott az egész ház.

Minden egyforma volt, semmin sem változtatnak. A kertecskében minden esztendőben pulykatorr termett (a miből szép fekete gyöngyöket dörszölt ki az ember a tenyerébe), szagos muskáta, majorán; a kut előtt mindig volt egy kis pocsolva a libáknak. Minden tiszta volt, mintha abban a perezen mosták és töröltették volna meg.

Semmi nagyot, igen czifrát, vagy drágát nem lehetett látni, de kedélyes, csinos és kisurolt volt minden. A Nagyasszony látott és hallott, törölggett, igazított az istállóban, a kertben, a kamarában mindent. Ott volt mindenütt, és soha egy béres nyugodtan nem káromkodhatott egyet, hogy legalább a végét be ne rekeszsze a torkába a Nagyasszony.

És mindig úgy tett, mintha haragudnék.

— Te naplopó — mondta csendesen sebtibe egy rongyos legény embernek — tisztán vétkezem, mikor orvosságot adok neked. Mit tétél magaddal? Úgy állsz itt, mint a halál. Agyon

ettet ismét magadat? Vagy tán épen korcsmáz-tál? Mit gondolsz, hogy neked gyűjtöm ezt a sok drága szert?

És összeránczolva szép, nagy homlokát, zsörtölődött, miközben kiszedte a fehér almáriomból a sok gyoles zacskót ajó illatu burjánokkal, melyeket a nyári napsütésben s a haramatos ősz me-zőkről maga szedett és a skatulyákat, a melyekben a patikabeli porok állottak.

— Botot az ilyen gazembernek, nem orvosságot. Jobb lett volna, ha én is inkább a szárán hagyom elszáradni ezt itt... és azt ott... és amaz... a mit te most haza viszel — s jól vigyázz! — egy félkupa vízbe tegyed.

Nemelyiknek ő maga főzte. A sárgaságos betegeket mind hozzá hozták messze vidékről. Valami híres szere volt reá, a mit más senki se tudott. S be elkinlódott olyan rongyos, hitvány emberekkel, a kiket (a mitől az Isten őrizzen!) a veszett kutya mart meg. A nyelve alá szurkált hegyes tűkkel és maga dörszölte be a mosdatlan beteg inyét foghagymával.

Mindenkinek ismerte a baját. A mig panasztolt valaki neki, soha nem nézett rá, hanem úgy tett, mintha nem is érdekelné a mit mond. Aztán soha se adott igazat a panaszkodónak. «Mert könnyebben vigasztalódik, — mondá, — ha látja, hogy én se vagyok a pártján, s könnyebben békül ki a helyzetével».

Ha valami bajt jól eligazított, valakit kigyógyított, valakit kibekített: foldozni valót vett a kezébe (hihetetlen, hogy mennyi foldozni valója volt örökké), a hűvös tornácz végebe ült, hova két köris vetett árnyékot s hova a menták, a rezedák, a muskáták felillatoztak, s ott öltögetett... öltögetett, dudorászva csendesen. Régi kedves dalokat fújt a vadászokról, arról, hogy «nem minden szép, a mi szép».

Természetesen mindjárt elhallgatott, ha cseléd vagy valami idegen arra tévedt. A Nagyasszony úgy szerette, ha őt mindig szigorúnak, elégedetlennek látták. Még a gyermekekkel is roppant lármásan beszélt, de mihelyt elszomorodtak, mindjárt dugott a kezükbe egy-egy aszalt körtét vagy más ilyféle jó rágni valót, a miből mindig hordott zsebében.

Azt kellett aztán látni, mikor a városba készült a Nagyasszony.

Eléhuzták ekkor a színből a szijakon lógó hintót. Olyan nines több a környeken. Azt surolták, dörszölték, közben szidván a tyukokat. Elejébe fogván a két vén kanczát, a szolgáló kipántlikázva, a legvasárnapi díszben felült a kocsis mellé a bakkra, a Nagyasszony pedig (szépen betakar-gatva kalapját, mantillját, kontösét a nap, a por, a légy, a szél ellen) a két posztó ülés között a legkényelmetlenebb, de a legméltóságosabb helyre. A cselédek mind kiállottak az udvarra. A Nagyasszony úgy hagyakozott, mintha az egész nyárra elutaznék. Aztán megindult nagy ringások között a hintó. Ekkor a Nagyasszony kihajolt s így szölda a vén Mártont:

— Vak kend? Nem tudja kend kikerülni a köveket? El akarja kend pusztítani a kocsit s meg akar betegíteni engem? Ezt hívja kend trappnak?

A város végén, a vámnál, az útból kissé félre állott Márton. Ott a Nagyasszony szépen kifejtette magát takaró hüvelyéből. A szolgáló ösz-szefogott szépen mindent: slájer, vászonnemű, s eltette. A Nagyasszony pedig kiegyenesedett, figyelmesen nézdelődve erre is, arra is, köszön-tötte az embereknek.

Szép és méltóságos vala. A szegény polgár ember félreállott az útból és megemelte süvegét. «Jó napot barátom», így szólott leereszkedőleg hozzá. A piacon leszállott s a boltokba ment. Nyomon követte a szolgáló és az öreg kocsis. Szűken vásárolgatott, de barátságos beszélt a

kereskedőkkel. Majd mindegyiktől tudott valami kellemes kérdezní.

— Volt magának egy fia, a ki az én Józsim-mal tanult!

— Biró, Nagysád, a törvényszéknél.

— Szép, szép, — felelt meglegedetten s oly elismeréssel, mintha az ő Józsija legalább is a miniszterség vitte volna.

Pedig Józsi nem vitte odaig.

Józsi csak a Nagyasszony jó, engedelmes fia maradt, egy kedves, rest gyermek, a ki sokat eszik, sokat alszik és senkinek semmi bajt nem csinál.

Ő még sokkal nagyobb volt, mint a Nagyasszony. Egy erős, széles vállu, szálas ember. Olyan a feje, mint egy bikának, a melle domboru, az arca szörös és piros, — hanem milyen nesztelenül lép, milyen szelid hangon beszél! Ha leül, két karjából koszorut fon két térdé körül és hintáztatja a lábait.

— Jaj, de hozzá vágok valamit a lábához, — fakad ki a Nagyasszony.

Józsi mindjárt engedelmeskedik az anyjának. Nincs akarata, se vágya. Azonban szeret például főzni. Ha vendég van, így szól a Nagyasszonyhoz: «Kedves vendéged, Kati néni a mézes kakast szereti.» A Nagyasszony ránéz félvállról s így felel: «Csináljanak mézes kakast.» Pedig jól tudja, hogy nem Kati néni szereti a mézes kakast, de Józsi akar ily ravasszággal magának egy kis jó csemegét szerezni. Ekkor Józsi megkapja a kamra szörnyen őrzött kulcsát és maga ad ki mindenféle jókat a kakashoz.

Az uszonnánál ő is ott ül a kávézők között s élvezettel szüresöli a csészét. Mig általános beszélgetnek, ő mélyen hallgatja, mintha gondolatok háborognának agyában. Hirtelen odafordul bizalmasan a szomszédjához, s az ő szelid gyermekes hangján így szól: «Elsőzta már lellem az uborkát télire?» vagy «tesz-e esombordot a káposztába edes?»

Vagy olykor egészen váratlanul kottyán belé a beszélgetésbe. Szemmel láthatólag nem figyel Józsi arra, hogy mit hadar egy sok beszédű hölgy mellette. Azonban, a mint egy percze csend lesz, hirtelen felkel Józsi s vállon taszitva a kerepelő hölgyet, így szól: «Oh maga szelkelep.»

— De Józsi! lehuzod az orezám bőrét — feddi a Nagyasszony.

Am nem tud reá haragudni. Hozzá beszél a leghangosabban kétségtelenül; azonban ha nagyon elkomolyodik a vén gyerek, ha két szemei elhomályosodnak és nagy kezeit kabátja zsebébe mlyesztve a kis kerti házba vonul, mely a kert közepén magánosan áll s nyári fészkeül szolgál Józsinak — mindjárt utána küld egy üveg befőttel (tudni kell, hogy az édest nagy szereti Józsi), vagy reá biz valamit a gazdaság körül.

Ilyenkor nagyon büszke Józsi, s hevesen fog hozzá, hogy elintézte a gabonásban vagy a mezőn, a mit meghagyott a mamája. — Azonban belefárad hamar vagy elalszik.

A mezőre inkább nyári munka alatt szeret menni. Olyankor a dolgos leányok ugy feltüzdelik a ruhájukat, ugy felfogózkodnak... a karuk pedig egészen meztelen.

Általában véve...

Ha valaki beszélni akarna arról, hogy az a Józsi miket csinál, hogy az milyen alattomosakat mosolyog a falusi asszonyokra, hát az nem szükkölködnék a csinos történetekben. Esténként a falu utczáin sétál Józsi. Bárha remeg egy nagy kiáltást hallván s eldobja a kezében levő botot, ha kutya támadja meg: mégis sétál.

(Vége követk.)

AFRIKA JÖVŐJE.

Az a "hosszu lejárata jó váltó", melynek Gorkov herceg nevezte el Szibéria rengeteg síkságait, s mely az afrikai civilizáció kiltásaira is jellemzően alkalmazható, mindinkább közeledek beváltásához. Az európai kultúra leghatalmasabb tényezői, egyház és állam, nemzetek és társadalmak, mintegy összehesztelve ébrednek tudatára annak, hogy a sötét világrész érdekében eljött az idő, valami határozottat kezdeményezni, s az eddigi esalodások fontolóra bírhatták talán az emberiséget, de ki nem meríthették erejének azt a fölényét, mely a szellemi és erkölcsi eszközök hódító hatalmával szokott járni.

Az afrikai kutatások csak a század első fele óta is annyit haladtak már, hogy megrögzött geográfiai fogalmak szorulnak kikorrigálásra, s ezek keretében Afrika egész képe másképp tünik ma fel, mint néhány évtizeddel ezelőtt. Még csak hatvan év előtt is a Niger és Kongo folyókat ugyanazonosoknak tartották, s a tudományos világ egész allelujával fogadta a két Landor ama fölfedezését, hogy a Niger és Kongo nem egy folyó. S még napjainkig is az volt a legelterjedtebb vélemény Afrikáról, hogy az egy roppant homokos síkság, melynek népességét nagyjából a éves oroszánok és vérszomjas rablók alkotják,

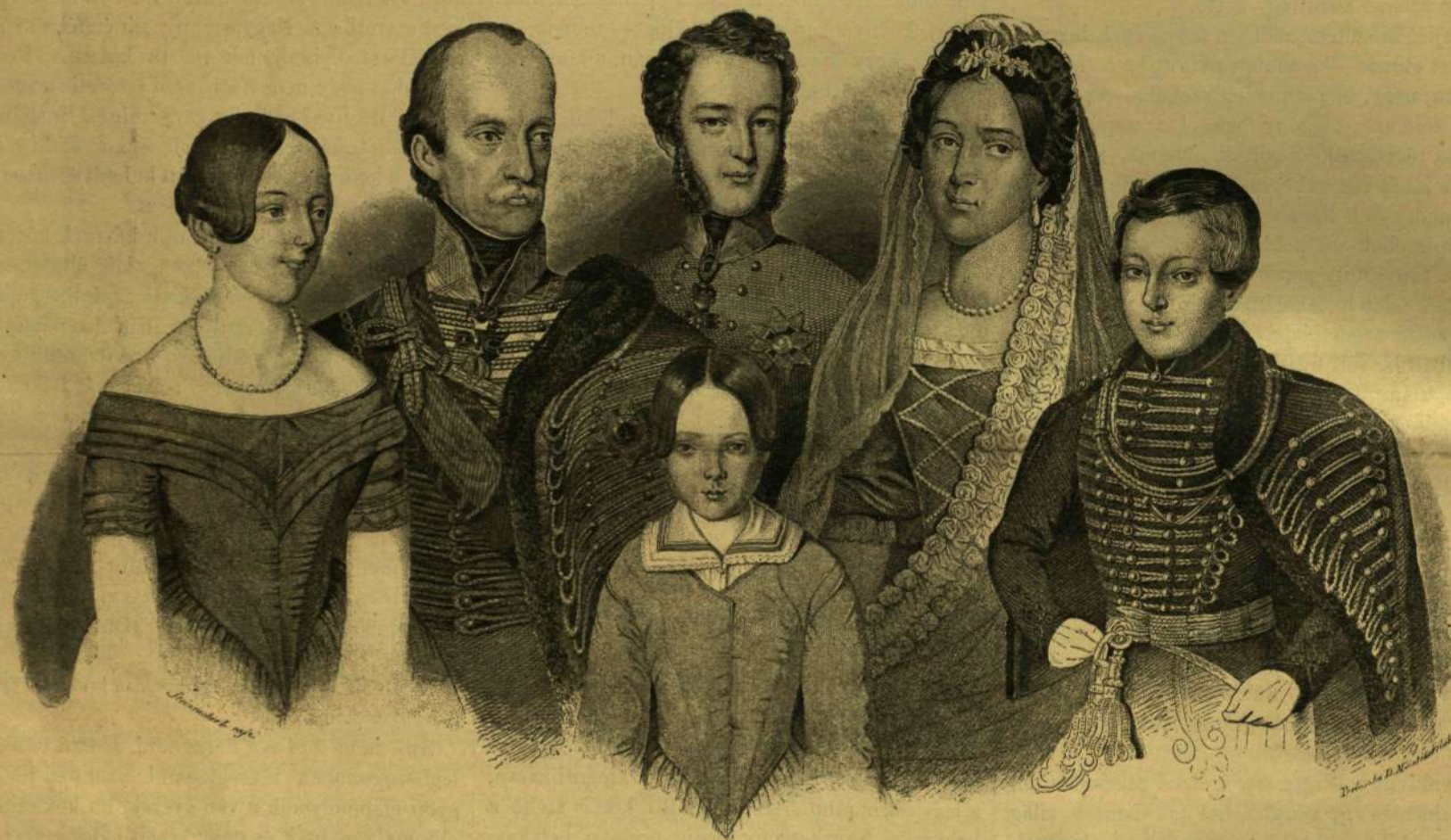
ismeretek terjesztéséhez, mint az ismeretlen földrészeket a vasuti közlekedés áldásaiban való részesítéséhez. A szudáni háború volt az, mely a szuakim-berberi s a felső nilusvölgyi vasutnak kiépítéséhez megadta az alkalmat, egy harmadikat az olaszok kezdtek meg a múlt évben Massovah és Saati közt építeni. Az elsőt tulajdonképpen már Ismail ex-kkedive kezdeményezte s lényeges célja nem az volt, hogy a nilusi hajózást feleslegessé tegye, hanem hogy kíségtse azokban az akadályokban, melyek, mint a Kongónál és Nigernél, folyását számos zuhataggal gátolják. Később felbomaradt s csak 1884-ben fejezték be az angolok Wolsley táborozása alatt.

Még fontosabb az a vasut, melynek kiépítését Olaszország vállalta magára. Már maga Massovah bírása az olaszok által, kiszámíthatatlan horderővel bír az európai civilizációra. Az Assab-öböltelep, közvetlen északnyugatra a Bab-el-Mandeb tengorszorostól, melyet Olaszország 1870-ben vásárolt meg a Danakil főnökötől s tíz évvel később a Rubattino és társa cég a kereskedelmi állomás egy nemévé alakított, sokkal félreesőbb helyen van és sokkal inkább körül van zárva sivatag homokpusztákkal, semhogy az afrikai kereskedelem kapujául szolgálhatna. De Massovah, a Vörös-tenger Velenczéje, egy szigetben épülve, a tágas Arkiko öböl északi végén, a viharok elől a

szőnyegre. Nem kevesebbről van ebben szó, mint a Nilus szintájának oly magasra felemeléséről, hogy természetes akadályait több ölnyi mélyen elborítsa, s egyszerűsége vize gazdag iszapjával megtermékenyítse a körülvevő területeket, akkora terjedelemben, mint Francia- és Németország területe együttvéve. Hogy egy ily eszme, bármily merésznek látszik is első pillanatra, éppen nem kivitethető abban a században, mely a Szezi és a Panama-földszorosok átvágását véghez vitte, bizonyítja az a körülmény is, hogy bár a Nilus folyót tényleg az egyenlítői nagy tavak, a Viktoria és Albert Nyanza táplálják, de évenkénti áradásának valódi okai azok a mellékfolyók, melyeket Afrika Svájcza, Abisszínia küld le havasai közül.

Hogy ezt világossá tegyük magunk előtt, képzeljük magunkat az Atbaránál, Colodabad közelében, 160 mérföldre délkeletre a Nilussal való egyesülésétől, egy forró felhőtlen június napon, a mint azt egy újabb utazó írja le:

«A levegő folyton fűlledt, a föld megrepesztett a végső kimerüléstől s bágyadt esend tölti be az egész természetet. Hetekig tartó szárazság égette ki a medret, melyben a hatalmas folyó pár hónappal előbb gyorsan és mélyen görgette hullámaint s a száraz fenyven fehéren csillog az égető napfényben. Köröskörül, a merre a szem

Erzsébet főhercegnő. József nádor. István főherceg. Mária Dorothea főhercegnő. József főherceg. Mária Henrietta főhercegnő. A 12-dik Nádor-buszszerep hadapródj egyenruhájában.

JÓZSEF NÁDOR ÉS CSALÁDJÁ. — A negyvenes éveiben készült rézmetszet után. (Steinruker L. rajza, Perlaszka M. metszete.)

ők gyors lovaikon vadul száguldanak a pusztákon s kényelmesen élnek ott, a hol nincs miből élni s rablót kincseiket rakásra halmozzák ott, a hol nincs kitől rabolni.

Mind Ezeket az avult felfogásokat elsöpörték az újabb felfedezések. Az állítólagos homokpusztaságról tudjuk, hogy gazdag alluviális területekben, melyek ép oly termékenyek, mint a Kaszmir völgye, rengeteg erdőben bővülködik, melyek mellett eltörpülnek északi Oroszország erdősegei, tavakkal, melyekhez képest a Ladoga és Onega merő pocsolyák; hegyesúcsai oly magasra emelkednek, mint az Alpok és a Kaukázus legmagasabb ormai, folyói pedig oly természetes és egyszerű vízi utakat képeznek, mint magában Szibériában, hozzá azzal a megbecsülhetetlen előnnyel, hogy sohasem fagnak be. S mint a hogy Közép-Ázsia művelődéstörténete a Syr-Daria és Oxus mentéhez van örök időkre kötve, ugy Afrika jövője is a Nilus, Niger és Kongo vonalán lesz megírva.

A legutóbbi harcezk bármennyire végtelenek voltak is Afrikában az európai hadseregekre, de nagy mértékben hozzájárultak ugy a földrajzi

Dhalak-szigetek által védve, s a szárazfölddel közvetlen összeköttetésben, a hatalmas jövő minden zálogát bírja. Abisszínia, ép ugy mint európai hasonmása, Montenegró, egy keskeny idegen terület által választva el a tengertől, ép oly sovár szemeket vet Massovahra, mint Montenegró Antivarira és a dalmát tengermellékre. Ha egyszer felszabadul a nyomás alól, mely az egyiptomi kormányzat által nehezült rá, mióta 1866-ban Törökország a khedivének engedte át, Massovah polgárosulása óriási lépésekkel fog előrehaladni. A Tacarretől délre eső hegyek ki fogják adni rejtett kincseiket rézben és malachitban, az Allatakára szürke csúcsai egész sorát fogják látni a teherszállítmányoknak, melyek Massovah raktárába szállítják Kordofán gummi-arabikumát, Abisszínia méhviasztát, a völgyek kávéját, a bisserini pusztza szennáját, a gallabati sik gabonáját és gyapotját s a Hanran vakmerő vadászainak elefántcsontjait.

De még sokkal elhatározottabb lehet Afrika művelődésére a vasutaknál, ha megvalósul az a nagy és merész terv, melyet több mint husz év előtt Baker Sámuel, a nagy Afrika-utazó vetett

ellát, a nagy bisarini sivatag köves pusztasága fásasítja a szemet borzalmas egyhangúsággal, nyugaton a két Nilusig, keleten a Vöröstengerig s távol délkeleten a Gozeranjup négy hatalmas gránittömbje jelzi a nubiai sivatag legdélibb határát. Mindenütt nyomasztó hőség, mint egy kályhalyuk rekkenő kilehellése.

«Egyszerre távoli mennydörgéshez hasonló siket zaj vegyül el a mindenünnen elűtődülő arabok intő kiáltásával: «El Bahr! El Bahr!» (A folyó! A folyó!) Alig van időnk lélegzetet venni, s már az egész völgytekő, melyben állunk, egyetlen tajtékzó, zúgó vízforgatag, 200 öl szélesen és 30 láb mélyen, fekete mint a tinta, az abisszíniai hegyek lejtőjéről alámosott termőföldtől, mely az Athara folyónak arab nevét adja: *Bahr el Asnat* (fekete folyó.) A Nilus mellékfolyói elemi erővel rotnak alá, hogy fölfrisítsék az elapadt folyamot havasi patakzvízükkel, melyeket a nap nem száríthat ki. Gyorsan, gyorsan tör előre az éltető folyó, s hosszú utjában száz mértföldre éjszakan az emberek csoportjai várják, figyelik jövetelét, míg végre nem messze onnan, hol Berber lupos fedelű fehér házacskái

elő zöld koszorúból tekintenek végig a nubiai sivatag forró, halálos sárgaságán, a feldagadt hegyipatakok az összecsugorodott Nilusba ömlik. Egymásután maradoznak el Abu Hamed kopasz szirtfalai, a magas, meredek mart, a honnan Korti pillant alá sűrű fáik közül; elmaradnak a Dongola sötétzöld pálmái fölött emelkedő fehér csúcsos minarettek, melyek alatt negyven évvel ezelőtt egy mezitlábos arab fiú játszadozott, a ki egy nap máhídnak volt nevezendő magát; el a 200 lábánál magasabb hatalmas bazalt-sziklák, melyek Wadi Halfa mögött emelkednek ki a sűrű kávébarna folyóvízből, Korosko barna viskói, hol a fekete iszap élesen válik el a pusztasíróhomokjától, míg végre feltűnnek a fehér vitorlás arab gőzösök karesú árboeczfái Asszuan kikötőjében, s a rohanó folyó termékenyítve árad el Egyiptom határtalan lapályain.

A veszély, hogy a Nilus lerakódásai idővel a folyó torkolatát elzárhatják, sőt a szezi csatorna bejáratát is eltorlaszolják, nem éppen lehetetlen. Ezért kettős a cél, melynek tekintetbe vételén Baker gazdasági terve alapszik, midőn a

egy, hogy roppant térséget látna el vízzel. Hasonló gátak megfelelő távolságokban követhetnek az elsőt, s ha minden gátnál hatvan lábra emelnek a Nilus színvonalát, a katarakták teljesen eltűnnek, mivel a természetes akadályt képező szirtok a folyamágó mélyébe temetkezének.

Könnyű elképzelni, hogy egy ily terv, melynek nagyszabású genialitásához csak az a másik volna fogható, a Lessepsé, hogy a Szaharát egy kisebbszéri atlanti óceánná változtassa — Európát teljesen megvédhetné Amerika felelmes gazdasági versenyével szemben is. S pedig ez annyira nem agyrem, hogy kisebb arányokban már az első alkirály, Mehemet Ali pasa megvalósította a Kairo és Alexandria között emelt töltéssel, mely a Nilus vizét az öntöző csatornába hajtja. Berber és Khartum közt az utazó mindig sűrűn láthatja azokat az idomtalan szelvényeket (keresek kutakat), melyeket két ökör forgat lassan, miközben megtelik a ráakasztott tömlő folyóvízzel s azután kiüríti tartalmát a pálmatorzsekből vajt csatornába, melyek a földek öntözését közvetítik. Lentebb ezeket még kezd-

nem a Viktória Nyanza tóig s a Nilus eredetéig. Ha majd ez az utolsó szakadás is át lesz hidalva, a Zambezi torkolatától Alexandriáig, ötven szélességi fokot át nyújthatja majd kezét az Indiai óceán a Közép-tengernek.

De nemcsak a Zambezi, hanem Afrikának a Nigeren kívül harmadik nagy vízi útja, a Kongo is közvetlen összeköttetésbe lenne hozható a Nilussal, ha bebizonyul az, hogy a Welle folyó, melyet Schweinfurth 1870-ben alig 100 angol mértföldnyire talált a Fehér Nilus legközelebbi mellékágától, tényleg a Kongóba szakad. Addig is, míg ez iránt pozitív adatok merülnek fel, a nemetek nem késlekednek a Kongo forrásait Zanzibárral hozni összeköttetésbe. A Felső-Kongótól keletre eső s a Tanganyika és Viktoria Nyanza tavak által határolt területnek a nemzetközi afrikai társaság által Németország részére történt átengedését nyomban követte a Kongótól Zanzibárra vezető első ut kiépítésének elhatározása a nemetek részéről birodalmi törvény által. Ez az új ut a Tanganyika tó déli oldalán fogja keresztelni a Nyassa

László főherceg. Mária Dorothea főhercegnő. Erzsébet főhercegnő. Klótild főhercegnő. József főherceg. Klótild Ifj. József főherceg. Margit főhercegnő.

JÓZSEF FŐHERCEG ÉS CSALÁDJÁ. — Koller Károly 1887. évi fényképe után.

hatalmas folyam e zabolatlanságát megfékezve, egyszerűsége az agrikulturnális érdekek szolgálatába akarja hajtani, megtermékenyítve vele az afrikai sivatagok kopár területeit. Lássuk, hogyan képzeli ő ezt saját szavaival kivihetőnek.

«A Nilus,—mondja Baker,—egy zabolátlan tünyes ló, de ablálval szájában Egyiptom termékenyese rendkívülre fokozható általa. Oly folyónál, mely bizonyos évszakokban roppant mennyiségű vizet és iszapot szolgáltat, s melynek 1000 angol mértföldenként 1500 láb esése van, roppant terület volna nemcsak öntözés által megtermékenyíthető, de az évenként visszamaradó iszaplerakódások által is. Egy sor gát a Niluson keresztül bizonyos pontokon fölemelné színvonalát, a honnan aztán a víz csatornák segítségével csapolatnék le, medencékbe vagy viztartókba, a honnan az iszappal telített nagy mennyiségű víz Nubia és Lybia pusztáira volna vezethető, hogy azokat termékeny szántóföldekké varázsolja. E nagy művet egyetlenegy gáttal lehetne megkezdeni az első katarakta fölött Asszuannál, hol a folyó gránitfalak közé van ágyval. Itt a víz szintája rendkívül magasra volna emelhető,

legesebb kútgépek (saduf) váltják fel. Csakhogy a hires egyiptomi gazdálkodás a helyett, hogy bátorítaná ezeket a javítási munkákat, még súlyos adót vet a csatornázásra, mely pedig a vidék életképességének első feltétele: minden szakjára évi 760, s minden sadufra 330 piastert adót ró ki.

S még ezzel sincsenek kimerítve Afrika civilizálásának hathatós eszközei. Ugyanaz a fölemelése a Nilus szintájának, mely a főnebb vázolt eredményeket maga után vonja, egyszerűsége hajózhatóvá teszi a nagy folyót torkolatától fel egész Gondokoróig, rövid távolságra az egyenlítő nagy tavaktól. Ezen a roppant, 2000 angol mértföldnél hosszabb vízi úton át nyitva lesz az európai polgárosulás útja be egész Afrika szívéig. És épen most, ezzel szemben, az ellenkező déli oldalán egy más hatalmas szárazföldi út van keletkezésben, hogy csatlakozzék az északra jövővőhöz. A gőzhajózás megteremtése a Zambezi folyón, s mellékfolyóján, a Shiren, mely a Nyassa tóval összekötteti, s magán a nagy tavon is oly közlekedési vonalat alkotott, mely könnyűvé teszi az érintkezést a Mozambique-parttól majd-

tól és a Zambezi től éjszak felé vezető, Anglia által tervezett utat. Hogy mekkora fellendülése várható ettől a kereskedelemnek, mutatja az a gazdagság, mely a kivitel czikkében tapasztalható. Szegefűszeg, fahéj, teknősbékaesont, bors, elefántesont, gummi s főzikkéi már évek óta a zanzibári kereskedésnek. Ezeket kívül a kókuszdió-pálma tenyészik a zanzibári szigeten és a kontinensen, az olajpálma Pembában, és a czukornád mindenütt. Valószággal kiaknázatlan a vidék kaucuk-gazdagsága; rizset termelnek a Rufidsi-partokon, a gyapot mindenütt bőven fizet, valamint a mindenféle gabnanemű, árpa, kukorica, stb, nem is említve a kávé, s a tenyészállatok közt az ökröt, juhok, kecskét.

Van még a Kongónak egy nagy előnye, melyet eddig kevés figyelemben részesítettek, s ez az, hogy az egész nyugati partvidéken Sierra Leva és St.-Paul de Loanda közt a Kongo torkolata az, hol egy utazó kifejezése szerint «egy egész hajóhad elég mély vízre talál 50 ölnyre a tengertől befelé is, a hol horgonyt vetessen teljesen védve, a Panama-fok felszigetétől.» Egy ily folyó, melynek hossza 2000 angol mértföld,

gyává tették nevét. Mint a Thurn és Taxis herceg nevét viselő hajó 2. chevaxlegers-ered tulajdonosa, nagy kedvelője a katonai gyakorlatoknak s általában a katonai sportnak s könnyű, merész lovaglásai a Hannover és München melletti vadászaton elismeréssel teljes közbeszéd tárgyai a katonai körökben, a melyekben a herceg személye iránt különben is meleg rokonszenv nyilvánul.

Thurn-Taxis Albert herceg, mint annak idején jelentették, tavaly télen, az udvar Budapesten időzése alatt, annak vendége volt s részt vett az udvari bálokban, melyeken sugár deli természetével, lelkes, szép arczával s bajor lovasezredének festői egyenruhájával, valamint lekötőlező nyájas modorával közfigyelem tárgya volt.

LEVELEK A PÁRISI KIÁLLÍTÁSRÓL.

IV.

Barangolás a kiállításon.

Páris. 1889. május 12.

Párisban a kocsisoknak áll most a világ. III. Napoleon és Eugénia császárné fényűző korának élvágyó forgataga semmi ahhoz az óriási közlekedési forgalomhoz képest, mely a megnyitás napja óta Páris minden utcájában, de főleg a boulevardokon éjtől bámulata az idegeneket.

«Á l'exposition!» «Á l'exposition!» — hangzik itt is, ott is az utasítás a fehér és fekete köcsökalapos kocsisoknak, kik egyfogatu bérkocsijukat csak lépésben hajthatnak a Trocadero, a Champs de Mars, a Quai d'Orsay vagy Esplanade des Invalides, a világkiállítás e négy főrésze felé. Kiállítás ár nem létezik. Minden kocsi tarifája ugyanaz marad, mint előbb.

Hárman ülnek bele egy ily kényelmes kocsiába és mind a három, ha a város bármely tájékról indul is el, összesen két frankot fizet a kocsisnak. Tehát épen egy egy forintot és ebbe már a nélkülözhető «pourboire» is bele van foglalva.

Kettős fogatu bérkocsi Párisban nincs. Még az úri fogatok közül is minél kevesebb a két fogatu hintó. Négyes fogat pedig valóságos eseményszámba megy.

A ki a két frankot sokallja, az mehet omnibuszon, a párisiaknak eme emeletnyi magasságú sajátos járművén. És bár egy ily omnibusz-állomás előtt százan is várakoznak kocsiira, azért a rend a pillanatra sem bomlik meg. Mindenki ama sorrend szerint, a mint érkezett, számot kap és csak akkor ülhet fel, ha számát hívják. Ha megtelt a kocsi, akkor hiába minden kísérlet.

Tehát akármely nagy is a tolongás, negyed óra alatt helyhez jut kiki és felkapaszkodhatik az omnibusz első emeletére, a híres «imperial» ülőhelyre, hol gyönyörködhetik a párisi utcai élet kifogyhatatlan tarka-barkaságában. Hát még ha már egyszer közelébe jutottunk a kiállításnak. Mily étkelen kiabálás, mily vásári zaj üti meg fülünket! «Un ticket, monsieur!» «Un ticket, monsieur!» (Belépő jegyet, uram, belépő jegyet.) — hangzik mindenfelől — mert a kiállítási belépő-jegyekkel is megengedték a colportage-üzérkedést. Tizen-huszan ostromolják egyszerre a szerencsétlen idegent, kinek csaknem zsebébe dobják az egy frankos belépő jegyet. Igazán kellemetlen dolog, mert hisz minden dohány-tözsében, minden kiállítási pénztárnál, bőven kap az ember jegyet.

A Szajna bármely hidján átlépve, a folyó bal partján számtalan kapu, számtalan bejárat vezet a világkiállításhoz. De legnagyobb a tolongás mégis csak a Trocadero felé, honnan, mint már említettük, a jéni hid vezet át a Marsmezőre.

Itt látjuk most magunk előtt teljes nagyságban és már ünnepi díszben. Köröskörül szebbnél-szebb szökőkutak, sétaterek, harsogó katonazene, hőmpölygő embertömeg. Mindez már kezdetben kifárasztja a néző szemét, és fáradt, fáradt mindenki.

Leülhetünk, ha úgy tetszenék, székre is, de nincs türelmünk az előttünk kibontakozó tarkaságunk benyomása alatt. Orrunk előtt fűtül el a vasút, a kiállítás vasútja. Előttünk az állomás, csak negyed frankba kerül az utazás és körülutazhatjuk az egész kiállítást.

Csinos, alacsony kocsiiban, liliputi vagonokban foglalunk helyet és — megindulunk, rémítő fűtly és zaj közepette.

Nemzetközi polgított társasággal utaztunk. Legáltalában is tizféle nyelven hallottam beszélni utazó szomszédaimat.

A meglepetés moraja hangzik fel minden ajakról, midőn észrevesszük, hogy mily nagy területet jár be ez iczi-piczi vasút. Hiszen azt lehetetlen gyalog bejárni! A kiállítás tulsó pontján, az «Esplanade des Invalides»-on leszállunk. És élénk társul — a kelet, az ő czifra épületeivel, czifra népeivel.

Lakkezipós salon-arabok, algiri és hindu nők és vagy eucuzat mindenféle keleti nemzet áll előttünk, itt egy falu, ott egy templom környezetében — hamisítatlan eredetiséggel.

Az Eiffel-tornyon kívül e népeknek van legtöbb bámulójuk.

Beh kár, hogy a mint a «Palais des Colonies» széles lépcsőjén felhaladtunk, a kaput zárva találjuk, még nem készült el. Bosszankodva átmegyünk az út másik oldalára és ott látjuk magunk előtt a francia hadügyminiszterium palotáját. De előbb egy valóságos vitérségi terem kell keresztül haladnunk, míg a palotába jutunk. A palota előtt hatalmas ágyúk üdvozölnek — némán.

Belépünk. Jobbra és balra kis hadihajók, tervek, rajzok. A többi emeletre hatalmas lépcsők vezetnek fel. Szívesen felmennénk, de az udvari rendőr azt kiáltja felénk: «Pas entrer, Monsieur» és fordulhatunk visszafelé. És ez ugy ismétlődik lépésről-lépésre. «Pas entrer, monsieur, pas entrer madame», — «Nem szabad bemenni» — hangzik innen is, onnan is. Még nem készült el.

A francziák maradtak hátra leginkább, — az idegenek jobban iparkodtak. De a mi legjobban meglepett, az az osztrák-magyar kiállítás, a mely az egész területen négy helyen van szétosztva.

De hogyan találjuk oda? Veszünk a legközelebbi bódében egy kiállítási térképet és rögtön tájékozni tudjuk magunkat.

Utközben, a mint ismét az osztrák-magyar pavillon felé haladtam, sok toloszékot találtam szemben, melyeken leginkább hölgyek vittek magukat. Minden széklet egy-egy szolga tolt, a kit persze jól meg kell fizetni. Ily módon mindent meg láthat az ember, a nélkül, hogy bányádság venne rajta erőt. Ez már csakugyan a kényelem netovábbja.

Most volt időm nyugodtan megnézni az osztrák-magyar pavillon kiállítási tárgyait.

A belga kiállítás kijárata előtt széles vestibüle terül el. Ez vezet az osztrák-magyar pavillonba. Itt a belga és osztrák-magyar osztályok között van Fischer majolika-gyárnak kiállítása, jobb és bal oldalon két csoportban felállítva.

Ez az egy kiállítás maga is becsületére válik a különben épen nem tökéletesen képviselt magyar kiállításnak. Egy szép majolikakorsón kifüggesztett feliratot nagyon sok látogató bámult sokáig: Est vendu à madame Carnot. (El van adva Carnot-nak.) A legtöbb tárgy máris el van adva, a mint a feliratokról észrevettem: Amerikába...

Belépünk most az osztrák-magyar osztályba. A bécsi iparosok tömkelegén keresztül haladva balra vannak Köber Alajos kocsiái. Határozottan felette állanak, mind külső csin, mind erős szerkezet tekintetében a francia kocsigyártó iparnak, mit maguk a francziák is szívesen elismertek. Valamivel tovább látjuk Giergl István üvegyáros szép magyar faragvány palackjait és szépen kicsiszolt poharait. Egy görög herceg már is nagyszámu megrendeléseket tett. Testory szép bronz tárgyai és Link István ékszerai határozottan kiválnak az osztrák versenytársak közül.

Az osztrák kiállításában néhány aranyműves, fémerneműs, szabó, prágai üvegyáros tárgyait nézték a legtöbben.

Legszebb dísz az osztrák-magyar iparosztálynak az a néhány magyar kiállítás, mely a maga nemében versenytárs nélkül áll.

A magyar iparágak töredékei, de oly töredékek, melyekről a külföld szakemberei fogalmat szereshetnek maguknak, hogy az otthon maradt és itt teljesen nem képviselt nemzeti ipar a maga egészében mily tökéletes már!

Az osztrák-magyar ipar-osztályból átsétálunk a Palais des Beaux-Arts gyönyörű épületébe. Körös-körül árnyas bokrok, szép utak, csinos vendéglők. Néhány csarnokon keresztül haladva, hol a francia szobrászat remekeit élvezhetjük, a francia képzőművészet örök, mely nyolc teremben van elhelyezve. A képzőművészet osztrák-magyar osztályába lépve, az egyik teremben ott látjuk Munkácsynak remek festményét: «Krisztus Pálátus előtt», a mely festmény egészen elvonja a

néző közönség figyelmét a többi képektől. Egy másik teremben látható «Krisztus keresztrefeszítetése», ugyancsak Munkácsytól. Ugyane teremben van Révész Imréné is egy csinos festménye: «A honvédfogoly» és Margitay Tiharmértől «Az unatkozó férj». Mindkettőt sokan nézik. Egy harmadik teremben látható Munkácsynak a bécsi császári muzeum számára készült mennyezet-fresko képe. Munkácsy művein kívül Matejko híres festménye, «Bécs felszabadítása», szintén élénk figyelem tárgya. Körülbelül hatvan kép van összesen e három teremben. Pedig bele féme még egyszer annyit.

Érdekes körülmény, hogy a Palais des Beaux-Artsban Németország is képviseltette magát egy külön osztályban tehetséges festők egész csapatja által. A legtöbb kép a müncheni kelet bejáratát hordja magán. A németek, úgy látszik, beismerték, hogy a művészet birodalmában nincs politika.

A Palais des Beaux-Arts palotáját elhagyva, felkeressük az osztrák-magyar elemi osztályt, melyet inkább magyarnak mondhatnánk, nemcsak azért, mert csupa nemzeti színű zászlót látunk itt, hanem mert a kiállítókat túlnyomó része — magyar. Magyar borok, hordók, házi szövetek, likörök, sütemények, cognac stb. szép tisztes rendben tárnak szemünk elé. A kiállító közt láttam Erdődy Imre gróf nevét is, ő az egyetlen főúr a magyar kiállítás közt.

Ez elemi osztályban van a Dreher-féle sör-csarnoknak csinos kis pavillonja, hol egy szőke hajú bécsi leányka «bécsi tormás»-t árul, a mi Párisban szintén unikum.

Ez épület megett van még egy kis épületecske, mely az osztálynak ügyszóval mellékelete. E kis épületben van nemeskéri Kiss Miklós ezredesnek, Párisban maradt emigrans hazánkfőnök kiállítása. A Szapáry Vera grófné után nevezett «Vera» forrás savanyúvize, ezután az ezredes úr magyarországi erdősegeinek kihalásait és fűrészt fái, a faiparnak valóságos remekei láthatók itt. A «Vera» vizet már isszák a francziák a csárdában, mit az ezredes úr a csárda tulajdonosának önként felajánlott. Ugyanez épületében vannak Saxlehner Andrásnak a savanyú vize is, a világhírűvé vált Hunyady János keserű vízforrásával.

És ezzel végeztünk a magyar tárgyakkal.

A mit most felsoroltunk, az a világkiállításnak gyenge töredéke, mely talán csak minket, magyarokat érdekel közelibbről, de a mely töredék fenn hirdeti, hogy az ipar és művészet terén Magyarország van és lesz...

Hat órákor este ágyulóvés dörög el, és a jeladás után már egyik osztályba sem lehet belépni. A közönség legnagyobb része kitér a kijáratok felé és megkezdődik a kocsi, omnibuszok és gözhajók ostromlása. A visszamaradtak a kiállítás vendéglőiben, színházban és panorámáiban mulatoznak és mindenütt vígan szól a zene. De az Eiffel-torny sötét és sötét körülbelül minden, mert a villamos kivilágítással csak e hó tizenötödiken készülnek el. És ekkor lesz az első nyilvános felszállás is az Eiffel-tornyba.

SALAMON ÖDÖN.

A párisi világkiállítás, melynek mai rajzunk összképet nyújtja, szintén ott van, a hol az előbbi kiállítások, t. i. a régen katonai gyakorlatokra szolgált Marsmezőn a Szajna közelében, de sokkal messzebb terjed ennél s tulajdonképp négy csoportot ölel fel. Magán a Marsmezőn vannak a fő ipari és képzőművészeti épületek, mindenkifelett pedig az egész kiállítás felett kimagasló Eiffel-torony; a második csoportban, a Szajna jobb partján, a Trocadero szomszédságában vannak a kertészeti, faiskolai s érdeszeti kiállítások; a harmadik csoportban, a Quai d'Orsay nevű parton vannak a földművelési s részben kertészeti tárgyak s végre a negyedik csoportban, mely a rokkantak palotája előtt levő térséget foglalja el, vannak a francia gyarmatok kiállításai, többek közt az algiri, madagaszkarai, annami, cokininkinai s indiai telepek, egy tonkingi korsoma, annami színház s más gyarmati pavillonok s kioszkok, a katonai osztály, az egészségügyi csoport s egy nagy panoráma-épület. Innen a Marsmezőn külön alkalmi vasút viszi a kiállítás látogatóit, számos helyen megállva.

A Marsmezőn a legnagyobb épület, mely képünkön is látható a háttérben, a nagy gépesarnok, melynek boltíve sokkal nagyobb, mint a budapesti

központi pályaudvaré. Mellette közelebb a Szajnához szintén hatalmas épület áll, a vegyes ipartárgyak csarnoka, a melynek központi kupolája a kiállítás legfőbb épülete. Még közelebb a Szajnához a szépművészeti és irodalmi nagy pavillonok vannak. Ezek a nagy épületek egy óriási négyszög három oldalát képezik, melynek tágas udvarán igen csinos kertek vannak s azok alján emelkedik fel a hatalmas Eiffel-torony. A Szajnával párhuzamosan láthatók Garniernek, az operaház építőjének, genialis alkotásai, melyek az emberi lakás fejlődését s alakulását mutatják be a legrégebb időktől egész a jelen korig. Legelőtt vannak a barlangok ősemberek primitív lakóhelyei, majd a középkori történelemelőtti korban élt emberek lakóhelyei, a cölöppépitmények, azután a már civilizált jellegű assyr, etruszk, görög s római lakások s így tovább egész a mai korig, melyből a szudánok, észak-amerikai indiánok simcsenek kihagyva. Számos délamerikai állam, köztök Mexico, Brazília, Bolivia, Chili, Venezuela stb. külön pavillonokat állítottak ki. Ugyane csoportban van továbbá egy nagyobb pavillon, mely kizárólag a kisdedekre vonatkozik s főképp gyermekjátékokat tartalmaz, számos vendégfogadó s más mulató helyek, köztök egy nagy színház is. Mindezek felett messzire kimagaslik az Eiffel-torony, melynek nagyságáról az is nyújthat némi fogalmat, hogy talapzatának kerülete majdnem másfél kilométernyi s hogy az építéséhez felhasznált érc sulya 7300 tonna volt, a földre berakott részeket nem is számítva.

De nem akarunk mo-t részletekbe bocsátkozni, melyekre lesz még elég alkalmunk. Csak általánosságban jelezük, hogy a jelenlegi párisi kiállítás nemcsak sokkal nagyobb, mint az előbbieket voltak, de külsőleg is élvezetes és figyelemreméltó képet nyújt.

SALAMON ÖDÖN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

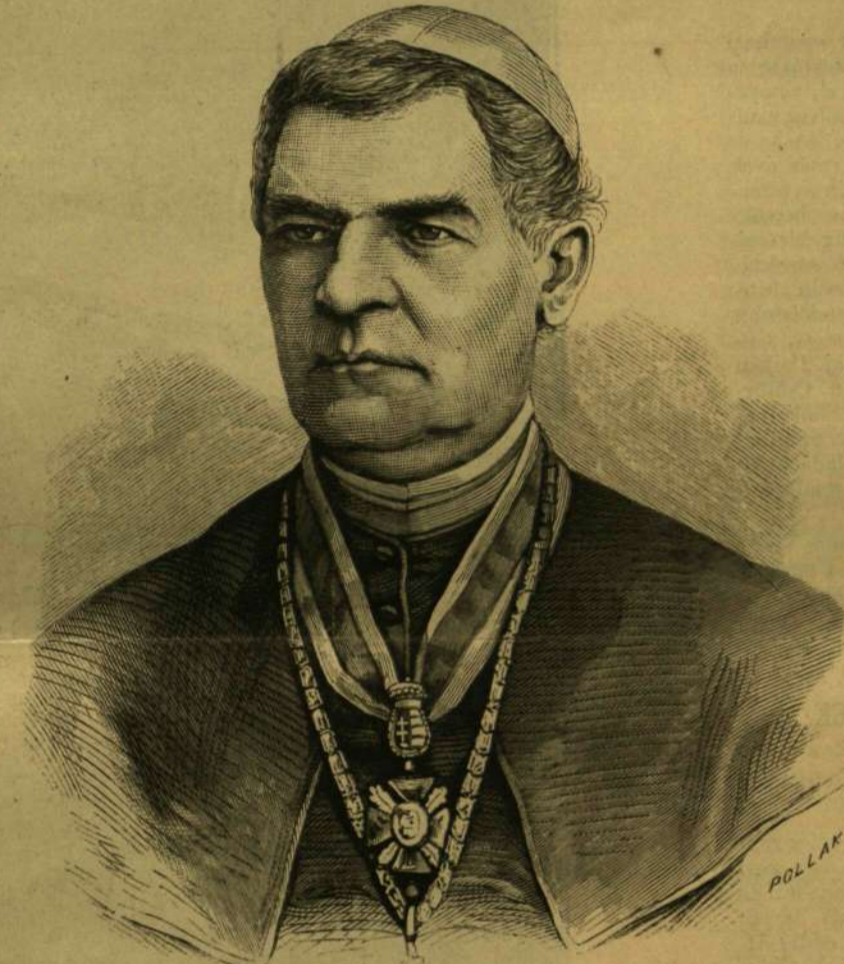
Gróf Széchenyi István közéletének három utolsó éve, 1846—1848. E czímen nagyérdemű munka hagyta el a sajtót a Franklin-társulattól. Szerzője Kovács Lajos, a régi publicista, ki Széchenyivel Helmezy úttan ismerkedett meg, s ki aztán a Tisza-szabályozás ügyében sokat és csaknem állandóan érintkezett a nagy gróffal.

Kovács az ismeretség három évét (1846—1848) írja le, Széchenyi közéletének utolsó éveit, s emlékezéseiben egész a döbbling sötét magányig kíséri. De nemcsak a három évet foglalja magában a terjedelmes kötet, mert Kovács Lajos nem az emlékirat korlátai közt marad, hanem a tanulmány széles körben mozog, Széchenyi jellemrajzot szolgáltat, ismerteti eszméit, gondolkodását, egész életének képét visszatrükközteti, politikájának sarkát fejtegeti s feltünteti egy rendszeres politikára irányított szilárd munkálkodását. Kovács Lajos, kinek publicisztikai jeles tolla örömet ápolja a konzervatív meggyőződéseket, e terjedelmes munkában nem egyszerű lép a vitatkozók közé és száll szembe gr. Széchenyi nagy ellenfelével, Kossuth Lajossal, hanem «Iratai»-ra a két kötetben sok a vonatkozás. Kovács Széchenyi eszméin indulva annak egyes irányában találja meg az 1867-iki kiegyezést, mint a magyar politika célját. Széchenyi meggyőződött, hogy nemzeti czélunkat és keleti hivatásunkat csak az Ausztriával való szoros kapcsolatban érhetjük el. Az 1848-iki események mást akartak. Széchenyi kimerülten visszavonult, lelke megtört, de ügye diadalra jutott. Ez Kovács emlékiratának alapja, irányja. Részletekben igen gazdag a könyv, s ezek mint olvasmányt is vonzóvá teszik. Kisebbségnél nagyobb dolgok, Széchenyi eszméinek méltatása, apró jellemzések egymást követik. Így a két kötetes munkában mindeki — azok is, kiknek a politikai irányra nézve más véleményök — sok becses adalékot olvashat. A két kötet ára 4 frt.

Gróf Széchenyi István levelei. Gr. Széchenyi István munkáinak összegyűjtött kiadásából a tud.

akadémia a harmadik kötetet teszi közzé. Ez gr. Széchenyi István leveleinek közlését kezdi meg 640 oldalnyi kötetben, melyben 403 le-elet találandó, a legnagyobb részt az eredeti kézirat, részben pedig gr. Széchenyi másolatú könyve nyomán. Az egész gyűjtemény három kötetbe van tervezve s a szerkesztést az akadémia megbízásából Majláth Béla levelező tag, muzeumi könyvtárőr végzi lelkiismeretes gondáll.

A levelek 1814. szeptember 3-ától kezdődnek, s az első kötetben az utolsó levél 1835. június 19-iki dátummal van ellátva. Ez első levelek német nyelven íratk. A nagy Széchenyi fiatal korában csak keveset tudott magyarul, s levelezésül sokáig a német vagy francia nyelvet használta. Kezdetben b. Wesselényi Miklóssal is németül levelezett, de már 1826-ban magyarul írt hozzá. Széchenyi rendkívül nagy kiterjedésű levelezést vitt. Leveleiből nemcsak az ember, a hazafi és politikusi jelleme domborodik ki teljesen, hanem rendkívül sok bennök az olyan adat is, mely világot vet egy-egy fontosabb esemény rejtettebb részeire s a szereplő belső rugókra, sőt néha utat jelöl egy-egy kimagasló szereplő jellemének magyarázatához is. A naplókát és beszédekét a Zichy Antal jeles földrajzban ismerjük már s e nevezetes munkának mintegy folytatása, kiegészítése lesz a

PAUER JÁNOS SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÖK.

+ 1889. május 18-án.

levelek gyűjteménye. A kettőből teljes képet alkothatunk magunknak gróf Széchenyi István törekvéseiről és küzdelmeiről és sok korjellemző adatot meríthetünk. A levelek egyes darabjainak eredeti kéziratát részint a nemzeti muzeum, részint az akadémia, a Wesselényi-család sat. birtokában vannak. A közölt levelek közül sok van kiváló egyéniségekhez intézve, mások a gróf jószágigazgatójához, titkárához, barátaihoz, politikai elvtársaihoz, városokhoz, testületkelekhez. Majláth az egyes leveleket is több helyen kíséri tájékoztató megjegyzésekkel, felvilágosítást advin a személyiségről, a kihez írva van, vagy a kiről a levél-író mond el egyet-mást. A terjedelmes kötet ára 4 frt.

Regény Jókaitól. A Révai-testvérek kiadásában öt kötetben hagyta el a sajtót Jókai új regénye: «A lélekidomár», melyet a kiadók előbb füzetenkint bocsátottak közre. A szegedi híres bünkrónika ragadta meg Jókai figyelmét, s innen indulnak ki új regényének ágai, élvezetese és külföldre, a kalandok és képzelmek világába. Főalakja egy kiváltságos lény, a lélekidomár, a ki belát az emberek veséibe, gondolkodásukat irányozza, de csak hosszú megpróbáltatásokon át jut boldogságához. Jókai Mór ragyogó fantáziája az érdekes mellékalakok egész seregét hozza mozgásba, a cselekvény élénksítésére. A regényolvások élvezetes és költői munkát vesznek ismét a ki-mérülhetetlen nagy író tollából, melynek sajtászerű

hatásáról csak Jókai genieje és vénája képes számot adni. Ára az 5 kötetnek 6 frt.

Erdőzugás. Költemények. Irta Bartók Lajos. — Alig mutathat föl a magyar irodalom oly termékeny író, a ki aránylag oly rövid idő alatt s másfajú (s talán még becsesebb) költői művei mellett hat testes kötetnyi lírai költeménnyel állott volna elő, mint Bartók. Mert a napokban megjelent «Erdőzugás» immár hatodik köteté, s még meg se száradt jóformán a nyomdafesték rajta, már is a sajtó alatt van egy elbeszélő költeményeket tartalmazó s gazdagon illusztrált hetedik kötet. Az «Erdőzugás» Bartóknak az 1883—1889. években írt lírai költeményeit tartalmazza. Ezek is ugyanabból a kiapadhatatlan forrásból meríttek, melyből előbbi költeményei is fakadtak: a természetből s a szív bensőbb érzelmi világából. Ennélfogva, bár nincsenek külön-külön csoportosítva, három fajta költeménnyel találkozunk a kötetben: leíró színezetűekkel, melyek mintegy utóhangjai a Kárpáti Emlékeknek, szerelmi dalokkal és hazafias költeményekkel. Leíró költeményekben nem képelem szülte tájképeket állít az olvasó szemé elé, hanem hangulatot gerjesztő élénk színekkel festi

azt a mély benyomást, melyet a természet szépsége a költő fogékony keblére gyakorol. A szerelmi dalok, melyek a kötet zömét képezik, gondolatokban való gazdagságuk mellett főleg mesterkéletlen egyszerűségük, könnyed dallamosságuk és az érzelm komolyságába vegyülő játéki hangjuk által bűjölnek el az olvasót. A hazafias költemények bizonyos alkalomnak köszönnek ugyan létüket, a nélkül azonban, hogy csupán holmi kiesényes napi események visszhangjai volnának. A gondolat mélysége formatökéllyel karöltve jelenik meg a «Vágy», «Bám fújhat az ősz...», «Bolyafakadás», «Ha bujdosol az erdőben...», «Add nekem a lenge fátolt...», «Pusztá éj», «Ne is suttogj...», «Szívem, te sírhalom vagy...» stb. czíműekben, melyek a miénkél sokkal több költői tehetséggel díszelhető irodalomban is számot tennének. A díszes külsejű kötet, melynek borítékát Vastagh György rajza ékesíti, az Athenaeum kiadása s ára 1 frt 50 kr.

Mikszáth Kálmán összegyűjtött munkáinak kiadásából a második kötet most adták ki a Révai testvérek; egyszersmind a föves kiadást is folytatják, hogy a kedvelt író műveit apránként szintén meg lehessen szerezni. Az első kötet a «Tekintetes vármegye» cím alatt közölt elbeszéléseket, rajzokat, józsi dolgokat. A második kötet: «Az apró gentry és a nép», szintén kisebb műveiből harmincznél többet ad együtt, humoros apróságokat, rajzokat, képviselőházi freskókat, stb. A kiállítás díszes, s ára 2 frt. A füzetes kiadásban a 2-ik kötetből két füzet jelent meg. E füzetek ára egyenkint 35 kr.

A titkos társulatók története az osztrák-magyar monarchiában ezimén Aigner Lajos kiadásában öt kötetes munka készült megjelenni, mely 10 frttal aláírásokat nyit a kiadó, hogy tájékozva legyen a közönség támogatásáról. A titkos társulatók Ausztriában és Magyarországon egyáltalában politikai jelentőségűek voltak. A szabadkőművészek, a rózsakeresztesek (melyekről a kiadó Aigner Lajos érdekes felolvasást tartott pár év előtt), a jakobinusok története össze van forrva a mult közérleletével s tagjai közt elkélték szereplőket találunk. Az első kötet még ez év folytán kikerül sajtó alól.

Akadémiai értekezések. Az akadémia kiadásában megjelentek: A czessztől gyűjtéséről, kísérleti és statisztikai tanulmány, tekintettel különösen a Pasteur-féle profilaktikus gyógyításra, Högies Endre dr.-tól. Ugyanaz a derék munka ez, melyet az akadémia legutóbbi naggyűlése a 200 aranyból álló akadémiái naggyűléssel tüntetett ki. Ára 80 kr. — Karvajal János bibornok magyarországi követség. 1448—1461. Fraknói Vilmostól. Ára 50 kr. — Emlekbeszéd Greguss Agost felett, Bánóczy Jánosfelett; ára 20 krajczár.

Utólagos drámai jutalom. Az akadémiának Her-
telendy Miksa bocsári nagybirtokos drámai cselra
(egyszer s mindenkorra) ötszáz forintot hagyott. Az
első osztály abban állapodott meg, hogy az összeg
utólagos drámai jutalmazásáért fordítja. A jutalom
kihirdetésétől fogva 1891. május végeig színpadon
előadott vagy nyomtatásban megjelent legjobb ere-
deti színmű szerzőjének fogják az összeget odaadni.
A válfajra nem lesz tekintet.

Füzetek. Az *Építési Tanácsadó* vállalatból, Gonda
Béla muszaki tanácsos művéből a 2-ik és 3-ik füzet
hagyta el a sajtót, illusztrációkkal, rajzokkal s az
építkezési és mérnöki munkálatok díjazására vonat-
kozó adatokkal. Egy füzet ára 30 kr. — A *Petőfi-
muzeum*, mely a Petőfi-re vonatkozó adatokat gyűjti,
május-juniusi füzetében is sok irodalomtörténeti és
könyvészeti adatot közöl a nagy költőről. Egy füzet
ára 50 kr. — Az *unitárius vallás fölvetve*, egyházi
beszéd, írta Boros György theologiai tanár; megie-
lent Kolozsvárt s ára 30 kr.

Uj zeneművek. *Tiborszky* N. kiadásában „Leg-
újabb budapesti dalok és népdalok” czimen meg-
indított vállalatból már 14 füzet, illetőleg dal és nép-
dal jelent meg. A dalok a legkedvesebbek közül va-
lók, jó és könnyű átiratban vannak közrebeosztva.
Énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Abrányi
Kornél. A 14 füzet ára egybefüve 6 frt. Az egyes
füzetek 50 kr-ért kaphatók. *Tóth* Istvánról Nagy-Kaj-
dácson két eredeti magyar dal jelent meg; a dalokat
zongora-kísérettel id. Abrányi Kornél látta el. Ára
40 kr.

Drámai előadások az operában. Az operaházi
szünet e hó 16-án kezdődött, az igazgatóság, a
nemzeti színház igazgatóságával egyetértve, az ope-
rai előadások megszüntetve oly drámai művek szín-
rehozatalát határozta el, melyek zene-, ének- és
tánczkar hiányában a nemzeti színpadon már évek
óta nem adták s részben nem is adhatók és a me-
lyek mind drámai értékűek, mind zenei becso-
k-nél fogva a közönség érdeklődését mindig biztosít-
tatták. Az előadandó darabok a következő sorrend-
ben kerülnek színre: Szombat, május 18-án *Anti-
gone*, Sophokles tragédiája; zenéjét írta Mendelssohn
Bartholdy. Vasárnap, május 19-én *Egmont*, Gö-
thé-től; zenéjét írta Beethoven. Kedden máj. 21-ikén
Manfred Byron-tól; zenéjét írta Schuman. Csütörtök-
ön, máj. 23-ikén: *Szentiványi dom*, Shakespe-
re-től; zenéjét írta Mendelssohn-Bartholdy. Szomb-
at, máj. 25-én: *Az ember tragédiája*, Madách-tól;
zenéjét írta Erkel Gyula. Ez előadások rendkívüli
bérletszűnetben adatnak.

A népszínházban ismét elővették a Jules Verne
regénye után készült látványosságot: „*Utazás a
föld körül 80 nap alatt*”, s elég nagy közönség nézi
esténként. Kivált a gyermekvilág van mindig nagy
számmal. E hó 15-ikén az állatkertben tanyázó
beduinok is végig nézték a tarka látványosságot.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémián e hó 13-ikán a máso-
dik osztály ülésezett *Pulszky* Ferencz elnökle-
te alatt.

Vécsey Tamás, kit a legközelebbi nagygyűlés ren-
des tagul választott, székfoglalót tartott, egy régi
római jogtudósról, Sextus Caelius Africanusról és
törvényes műveiről. Ismertette életrajzát is, és
államférfi működését, főleg azt, hogy eddig Af-
ricanust nem méltányolták eléggé. Az élénk éljen-
szel fogadták értekezését után *Schwarz* Gyula r. tag
olvasta fel „A király tanácsosainak felelőssége Ar-
ragóniában és Magyarországon III. Andrástól” czimű
értekezését. Kritikailag veszi bonczkés alá mindazo-
kat a nyomokat, a melyek 1348. óta — a mely év-
ben IV. Péter király Arragóniában a király tanács-
osainak politikai felelősségét megállapította, részét
tette az alkotmányjognak, és úgy találja, hogy sem
I. Juan, sem V. Al- fonz, sem pedig II. Juan alatti a
tanácsosok politikai felelősségéről törvényt nem al-
kottak. Magyarországon III. Andrástól 1288-iki ta-
nácsostörvényét újra érvényre emelte I. Ulászló, de
csak törvényhozással, 1386-ban Mária királynő fog-
sága idejében kimondatott a tanácsosok felelőssége,
de nem ment át a gyakorlatba a tanácsosok politi-
kai felelőssége. II. Ulászló 1507-iki törvénye ki-
mondja a politikai felelősséget és e részben a törvény
többet mond, mint bármely egyéb törvény a száraz-
földön. Ez érdekes felolvasással az ílés véget ért.

A képzőművészeti társulat legutóbbi választ-
mányi ülésén több közérdeklő ügyet intézett el.

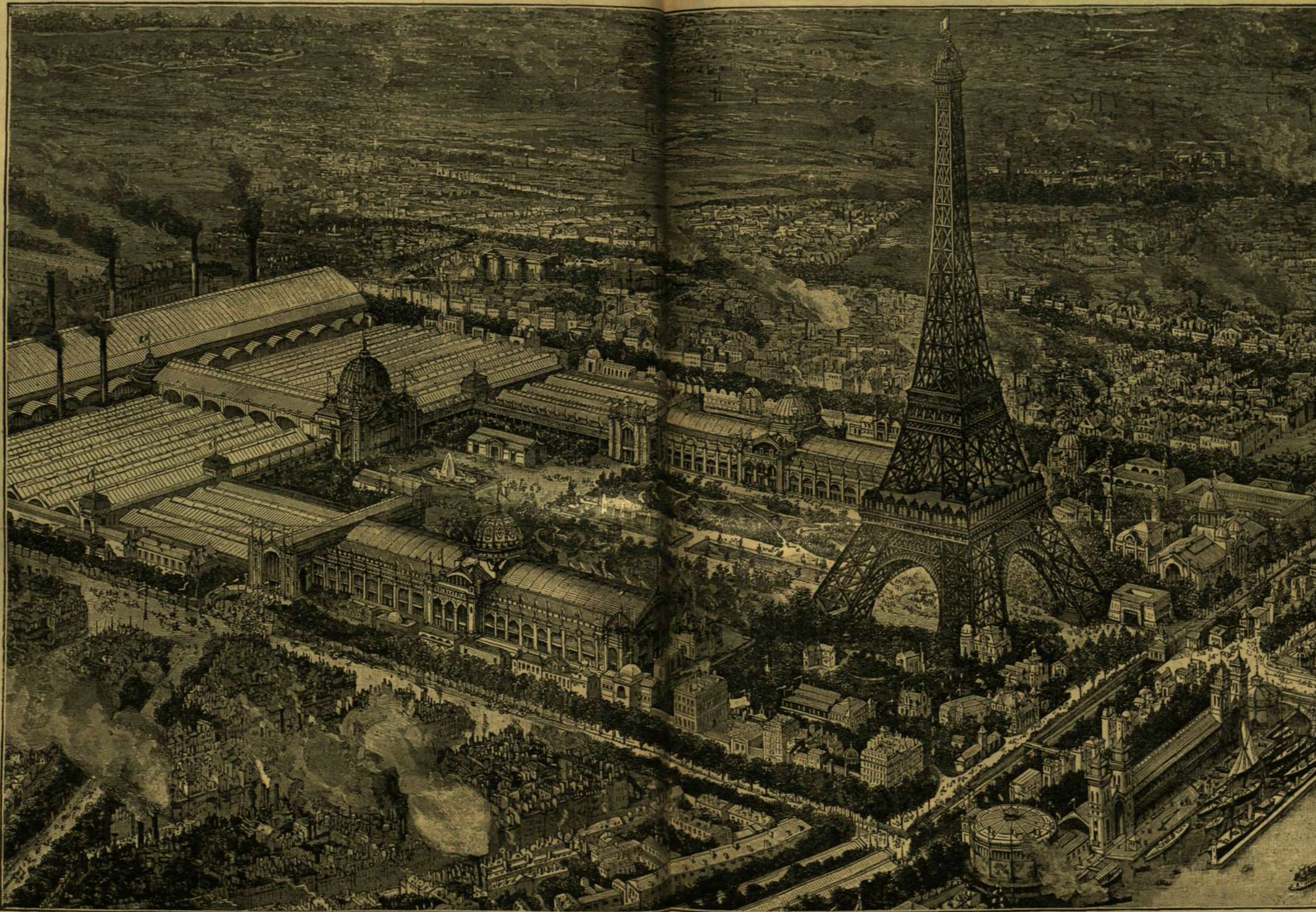
Az igazgatóság jelentése szerint Aradon, Temesvá-
rott a társulat által tervezett vidéki kiállítások érde-
kében bizottságok alakultak, melyek készkednek nyil-
latkozni az esetleges hiány fedezésére. Az ülésnek
legfontosabb tárgya volt a társulat kiállítási sza-
bályzatának módosítására vonatkozó igazgatósági
javaslat, melyet *Feszty* Árpád terjesztett elő s a
melyet a választmány el is fogadott. A javaslat leg-
fontosabb intézkedése az, hogy ezentul a két sor-
zatban tartott ösz kiállítás helyett minden évben
megszakítás nélkül november hó 15-től a következő
év január hava 15-ig a társulat teli kiállítás fog
rendezni. E kiállítás folyamára fogja a társulat az
érmekeket s a pályadíjakat is kifizetni. A teli kiállítá-

son kívül azzal egyidejűleg karácsonyi és újévi mű-
tárlatot, április és március hónapok folyamán pedig
tavaszi váltakozó kiállítást (minden két hétben új
rendezéssel) s annak mintegy folytatásaképp az or-
szág nevezetesebb városaiban vidéki kiállításokat
fog rendezni. Ez idén a teli kiállításra a következő
pályázatokat tűzte ki a választmány: 1. A néhai *Tre-
fort* Ágoston által alapított két állami arany-éremre.
2. Az 1000 forintból álló *társulati díjra*. 3. *Röck*
Szilárd alapítványának kamataiból az 1000 frtból
álló *Röck-jutalomra* s végül 4. A *Ráth*-féle alapít-
ványból 300 frtból álló *Ráth-díjra*.

A vörös-kereszt-egylet május 15-ikén tartotta
évi közgyűlését gr. *Károlyi* Gyula elnökle-
te alatt, s a társadalom előkelő köreiből sokan vettek részt rajta.
Az évi jelentést *Lintner* Imre igazgató olvasta

költsége. A deficit tehát még mindig jókora. A sors-
jegy-kölcsön törlesztési alapja 2.639.372 frt 83 kr.
A horvát-szlavonországi egylet fejlődik. Van már
30 fiókja 3076 taggal és 40.639 frt 94 kr. vagyon-
nal. — A jelentést a közgyűlés tudomásul vette;
azután a vidéki fiókegyletek előterjesztéseit, kérel-
meit tárgyalták. Végül *Schlauch* Lőrincz indítványára
egyhangilag és éljenzés közt elhatározták, hogy Jó-
zsef főhercegnek és nejeinek üdvözlő iratot küldenek
ezüst menyegzőjük alkalmából.

Kinevezések a nemzeti muzeumban. A vallás-
és közoktatásügyi m. kir. miniszter: *Csonotosi* Já-
nos, a magyar nemzeti muzeum könyvtárának má-
sodik segédőrt első segédőrré, — dr. *Fejérpataky*
László segédőrt második segédőrré, és dr. *Váczy*
János gyakornokot segédőrré léptette elő.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS.

MI UJSÁG.

József főherceg családi ünnepe. Az alesuthi
kastély május 12-iki kettős családi ünnepe igazán
családias színezetű volt, csendes, és meleg, de annál
messzebbre visszhangzottak s az ország minden ré-
széből érkeztek az üdvözlők.

Alesuth közelében meglátstott, hogy az egész
környék mennyire együtt érez a főherceg családjá-
ránt. Kora reggel mindenfelől érkeztek a kastély-
ra a kápolna felé, hol az ünnepélyek isteni tiszte-
lettel kezdődtek. A főherceget mélyen meghatotta
ez a ragaszkodás s mikor a közönség feszelen tolon-
gása már-már tulthottóniassá vált, így szólt: „hagy-
ják őket, ma oly boldognak érzem magamat, hogy
szeretném, ha az egész világ láthatná boldogságo-

mat. Mikor a kápolnatorony órája kilenczet ütött,
akkor vette kezdetét a nagy mise, melyet a fenséges
család a délszaki növényekkel díszített oratóriumból
hallgatott végig. A misén *Holdházy* apátkanonok,
az ifjú főhercegek nevelője celebrált, Heller buda-
foki s Rácz alcuthi lelkészek és Malatin tanár segéd-
kezesével. A közönség nem fért a szép stílus, tágas és
szintén délszaki növényekkel ékesített templomba,
legnagyobb része a kastélynak jobbra nemzeti zász-
lókkal díszített udvarára szorult s onnan hallgatta a
régii magyar egyházi énekek dallamait. A nagymise
végzetével ő fensége, követve Graef Ede lovassági
tábornok adlatus, Nyáry báró főudvarmester és a ki-
séréthez tartozó urak által, szemlét tartott a kastély
udvarán teljes díszben felvonult és 120 főből álló
saját tüzöltő csapata felett. Itt fogadta az egybegyűl-
tek tisztelgését és szerencsekívánatait. Köztük az

melyet sohasem fognak feledni azok, kik e jelenet
szentánni voltak.

A tisztelgések fogadása után a fenséges család
visszavonult és ekkor a legszűkebb családi körben
Thurn-Taxis herceg ezüstmenyegzőjüket ünneplő
szülőktől megkérte *Marij* főhercegnő kezét s az ifjú
jegyespár kevéssel azután már fogadta a családtagok
és utána a melléktérben levő kíséret szerencse-
kívánatait

Pontban 12 órakor kezdődött a 26 teretüké ebéd
a nagy fényvel díszített földszinti nagy ebédlő te-
remben. A 32-ik galogezred teljes zenekara szolgál-
tatta az asztali zenét. Az ebéd alatt *Koburg Klemen-
tina* hercegnő francia nyelven köszöntötte fel az ezü-
stmenyegzőjét áll fenséges párt. Utána *József*
főherceg emelte poharát az anyahercegnőre és
nyomban az ifjú jegyes párra. Ezután a fenséges

tágas tért és gyönyörködött a főhercegi 120 tüzöltő
lampionmenetének látványosságában és az ezt kö-
vető tűzijátékban. Felső látvány volt a hold fénye
mellett, a főhercegi park tekervényes utain kettős
rendekben kigyózó lampionos menet. Élén a katonai
zenekarral, mely a Rákóczy-indulólt játszotta. A me-
net a terasz elé érve, szünni nem akaró éljenzésben
tört ki.

A király e hó 16-án Laxenburgban meglátogatta
Stefánia özvegy trónörökösöt, ki leányával, Erzsé-
bet főhercegnővel előtte való nap érkezett meg
Miramareból.

Vámbéry Angliában. Jeles tudósunk, *Vámbéry*
Ármin hazakereszt Angliából, hol oly kitüntető
figyelemben részesítették.

A megkülönböztetések nyilvánulása fokozottan
ujult meg, midőn visszatért Londonba a windsori
kastélyból, hol mint Viktória királynő vendége idő-
zött. Vámbéryt valóságos elharmozták kitünteté-
sekkel, díszoklevelekkel. Számos előkelő klub tiszte-
letbeli taggá választotta. Máj. 9-én Vámbéry nyolcz
küldöttséget fogadott, több városból. Mind e kül-
döttségek üdvözlő iratokat nyújtottak át neki azok-
ért a szolgálataikért, melyeket az angol-indiai érdekek-
nek tett. Érdekes az az üdvözlő irat, melyet Craws-
hay György az angol külügyeket szolgáló társulat
megbízásából nyújtott át s melynek szövege az al-
követő közlik az angol lapok. Ez irat felsorolja Vám-
béry kiváló érdemeit a keleti ügyek körül s végül
ezeket mondja: „Értjük és méltányoljuk az ön eljá-
rását. Meg vagyunk győződve, hogy ön van meg-
győződve, hogy Anglia és Magyarország közt nem
foroghat fenn érdekellentét s hogy különösen a keleti
ügyeket illetőleg Angliát és Magyarországot oly ka-
pocs köti össze, melyet ha megszakítanának, mind a
két országra veszélyes volna. A körülmény, hogy
ön magyar, csak fokozza bizalmunkat ön iránt.” Vám-
béry e hó 11-én utazott el Angliából. A nyáron
Konstantinápolyba utazik és vezetője lesz a tud.
akadémia küldöttségének, melynek a szultán enge-
delelyt adott, hogy a könyvtárakat és levéltárakat
átkutathassa.

Hazatért afrikai utazó. Gr. *Telek* Sámuel, ki
nagy utazást tett Afrika belsejében, s a földrajzi
tudományok a sötét világrészre vonatkozó adatait
jelentékenyül gyarapította, a mult héten haza érke-
zett s néhány napig Budapesten tartózkodván, Ma-
ros-Vásárhelyre ment.

Szász Károly a tolnai ref. egyházmegyében
Tolnamegyéből írják nekünk:

Szász Károly ref. püspök Tolnában tesz körutat
jelenleg s a szeretett főpapot és költőt — minden
tiltakozása dacára — lelkes óvációkban részesíti
a közönség e körúttain valláskülönbőség nélkül. Mes-
sze földről mennek tömegesen azon helyekre, hol
megfordul. S a püspöknek nemcsak egyházi beszé-
deit hallgatják áhitattal, bemegy ő az iskolákba is, s
nem is hittük, hogy mily kitűnő, szakavatott nevelő,
tanító a püspök. Mily nyájas a bánásmódja, mily
ügyes a kérdése. Látszik, hogy nevelő, tanár és
tanfelügyelő is volt. S mily megnyerő a sok külön-
böző emberrel való érintkezésében. Tolnamegyét
ezekben a napokban a Szász Károly hatása tartja
édes izgalomban. D. Földvár és Paks meglátogatása
után e hó 10-én érkezett Nagy-Dorogra. Az itteni is-
kolákban nagyon jól érezte magát a főpásztor s meg-
dicsérte a három kitűnő tanítót. Az iskolából ment az
óvodába, hol Fűrös Dezso felügyelő megható szavak-
kal fogadta. N. Dorogon tisztelgett a *tolna-
baranya-somogyi ág.* hitv. ev. egyházmegye és a
szomszédos *sárszentlőrinczi* ev. gyülekezet nagy kül-
döttsége által, melyeknek nevében Sántha Károly
sárszentlőrinczi ev. lelkész szólt. A püspök ur szíve-
lyes, szeretetteljes szavakkal válaszolt. Az ebédnél
Széchenyi Sándor gr. főispán éltette a püspököt.
Másnap, május 11-én reggel N. Dorogról Kajdácsra
mentünk. A határnál bandérium fogadta a püspököt,
s bemenet a faluban diadalkapu volt felállítva. Szász
Károly az itteni templomban is nagy hatással szó-
nokolt. A főispán, ki Kajdácsig kísért a püspök
vendéget, innen vissza *Borjád*ra át Kölesdre ment.
Borjádán jelenleg gyász van, év május 11-én halt
meg ott Balogh Imre nyug. ev. lelkész, 85 éves ko-
rában. Ez a felejtethetetlen kedélyes öreg ur — ipa
dr. *Sass István* megyei főorvosnak s Borjád birtoko-
sának — még pár nappal ezelőtt lelkes örömmel
készült a püspök fogadására. Nem érthette meg. E
hó 13-án d. u. 3 órakor volt a temetés; a nagy
vidék összes művelt közönsége megjelent a teme-
tésre. Sántha Károly lelkész tartott felette beszédet.
Áldott legyen emlékezte!

Békés vármegyéből. Békési levelezőnk írja ne-
künk a következőket:

A békésmegyei új főispán installációja e hó 8-án
ment végbe s ez alkalommal Békés-Gyulán a megye
egész intelligenciája, egybegyűlt; az ünnepélyt dí-
szes banket fejezte be. Terényi általános rokonsze-
v fogadja és működéséhez — fiatal koránál fogva —
nagy remények fűződnek. Különbö megkönyvitik
feladatát az egész megyében uralkodó, majdnem

páratlanul rendezett viszonyok. Békés nemcsak egyike a leggazdagabb, de egyúttal egyike a legjobban adminisztrált megyéknek. Sikkasztások, nagyobb bűnesetek, de még a közép közt családok, lopások vagy fegyvelmeztlenség is ritkaságok közé tartoznak, ha egyáltalán ismerik. A mellett a társadalmi élet is igen szíves fejlődik. Vésztón, Szeghalmon, Dévanyáron olvasókörök, egyletek nemcsak léteznek, de virulnak és központjai a társadalmi életnek, mely kibát az egész vidék értelmiségének emelésére. Most vasút is épül már Gyomából Dévanyárára és beszéljük, hogy a vasutat tovább is vezetik. Kívánatos is volna, mert tulajdonképpen tarthatatlan állapot, hogy olyan gazdag vidék és olyan élénk hely, mint pl. Vésztó, több órnyi távolságban legyen a legközelebbi vasútállomástól.

Magyar 2 ftrós államsorsjegyek. Ezen játékonny ezeln sorsjegyek, melyeknek tiszta jövedelme nagy részben a magyar hírlapírók nyugdíj-intézete javára fordítatik, egy 60,000 ftrós fonyereménnyel bírnak. Az összes nyeremények 160,000 ftrra rúgnak, készpénzben vagy 5% magyar papírjárdéki kötvényben. A húzás már június hó 27-én történtik.

Rómer Flóris bilincsei. A pozsonyi városi muzeum érdekes emlékek birtokába jutott a napokban. Ez emlékek Rómer Flóris bilincsei, melyeket a tudós főpap, igaz hazafi jóságosbíró fogságában viselt, hol 1850. márcz. 15-től 1854. ápril 24-ig szenvedett fogságot azért, hogy szerette hazáját s részt vett a szabadságharcban. A bilincsek a legkönnyebb nemek és láb- és kéz-vasak, súlyok 1 1/2 kiló, a lánc hossza 120 cent. A láncokat Rómer a porkoláb jóakarátának köszönhette, ki azokat neki átengedte. A karkötő vasra Rómer e szavakat vésette: «Házamért és meggyőződésemet. 1850. martius 15-től 1854. ápril hó 24-ig.» A bilincsek mellett Rómer a pozsonyi muzeumnak hagyta katonage-munkájának egy példányát, melylyel fogsága alatt kenyerét kereste. A doboz a czellát ábrázolja, hol Rómer negyedmagával szilárdított az osztrák fogságban. Rómer egész portossággal mintázta a czellát, még a nyír-faséprő is ott van a sarokban, melylyel maguk takarították a szomorú helyet. E czellának falára Rómer a következő sorokat írta: «Ha ide záratol hazám fia! Tud meg hogy négy magyar előttem itt vala. 1849.»

Az aradi vértanúk szobrának leleplezése a jövő esztendőben lesz, 1890 okt. 6-ikán. Zala György elkészítette egészen a szobrot, de ércbeöntésénél fordulhatnak elő véletlenségek, hibák, s ha az idei október 6-ikára készre kellene lennie, akkor a hibás részeket nem lehetne újra önteni.

Somssich Pál emlékezete. Kaposvárt e hó 6-án ünnepélyességgel leleplezték le a gimnázium épületében Somssich Pál emléket állított márványtáblát, melynek fölrata ez: «Saári Somssich Pálnak, a főgimnázium megalapítójának, ezen épület létesítőjének, a gimnáziumi választmány felelhetlen díszelőnökének örök emlékü. MDCCCLXXXVIII.»

Az ünnepély a templomban isteni tisztelettel kezdődött; azután a gimnázium udvarán gyűlt össze a közönség és az ifjuság. Alkalmi beszédek Ujváry György apátplebános, Lerner Emil, a gymnasium igazgatója mondtak, s végül a «Szózatot» énekelték.

Rimes szakácskönyvet irt nemrég egy francia, hogy a nők annál jobban emlékeztetikben tartják a szükséges dolgokat. Ez különben nem újság, mert már 1738-ban jelent meg Párisban Lesclapart kiadásában egy ily versekben irt szakácskönyv bizonyos Lebas nevű szakóstól. A versek csupán szabályokat tartalmaznak.

Köszönet és kérelem.

A «Bölcsőde- és Menhely-egyletek» minden egyes pártfogónak köszönetet mondanak a befolyt összegeket; egyszerűmind alázatosan kéri a t. közönséget, miszerint a még nagyszámú példányban künnlelt «Jótekönyvség» című kegyelmezt, a játékonny ezeln iránti tekintetből, az 1 ftrt vagy a hangjegyet magát mielőbb visszaszármaztatni és így az egyletet legelőbb kértől megmenteni sziveskedjék. «Bölcsőde-Menhely», soroksári-utca 41.

HALÁLOZÁSOK.

PATER János, Székesfehérvár püspöke, a tud. akadémia tagja, a történelmi tudomány művelője, meghalt e hó 15-ikén, hosszas betegeskedés után 75 éves korában. Mint hazafi azzal róta le kötelességét, hogy egyházmegyéje német és szláv ajku híveinek megmagyarosításáért igen sokat tett. Állása díszet a nevelés ügyének előmozdításával és a tudomány, művelésével emelte. Hívei szelid lelki főpásztort, a magyarság buzgó hazafit gyászol az elhunytban.

Született 1814-ben Ráczkevény, Pestmegyében. Székesfehérvárt és a budapesti egyetemen tanult. 1838-ban szentelték fel pappá s Csákvárt lelkeskedett 1841-ig, a mikor a fővárosba hivatott s itt a «Religió és nevelés» cz. fővörirtnak segédszerkesztője volt 1844-ig. Még ebben az évben a székesfehérvári papnevelő intézet igazgatójává és hittani tanárává, majd szentszéki ülnöké nevezetett ki; 1857-ben kanonok, 1862-ben szegszárdi címzetes apát, 1866-ban budai címzetes püspök s magyar királyi helytartó tanács tanácsos, 1871-ben olympiai püspök in partibus infidelium, majd 1873-ban székesfehérvári nagyprépost lett s mint káptalani helytartó Jekelfalussy Vince püspök halála után 1879 febr. 28-án az egyházmegye kormányzatával bízott meg. E közben a játékonny ezeln és a nevelésügy terén kifejtett munkásságával párhuzamban egyre gyarapodtak irodalmi munkásságának termékei is, melyek közt számos történelmi dolgozat, Hunyadi János utolsó óráiról, Sz. István koronájáról, az egyházi rend szerepéről Magyarország történetében, a székesfehérvári királyi sirboltról, a székesfehérvári koronázott királyokról stb. Az akadémia 1858-ban levelező tagjává választotta. Székesfehérvári püspökké 1879. febr. havában nevezetett ki. Mult évben ünnepelelőldöz papságának ötvenedik évfordulóját. A boldogult — hir szerint — nem hagyott végrendeletet s 100,000 forintra tehető vagyonán a törvény értelmében a vallás-alap, a székesegyház és rokoni osztozkodnak három egyenlő részben. A halálesetről táviratilag értesítették József főherceget és Simor hercegprímást. Hornig Károly veszprémi püspököt a temetés megtartására kérték fel. A temetés e hó 18-ikára van kitűzve. A koporsót a sóstóra viszik, s az ottani kápolna sirboltjában helyezik örök nyugalomra. (Pauer püspök részletes életrajzát a «Vasárnapi Ujság» 1879. évi 5-ik számában közöltük.)

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Popovits Zsigmond a szolnoki törvényszék elnöke, egyidőben az aradmegyei világiós kerület országgyűlési képviselője, a borosjenői törvényszék volt elnöke. — Csutor Gábor, ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, Sopronmegye törvényhatósági és közigazgatási bizottsági tagja, életének 77 ik évében Szil-Sárláncban. — Dr. ZELLY DANIEL, orvos, a debreczeni törvényhatósági bizottság tagja, ki «Debreczen város monografiját» is megírta egy nagy terjedelmű kötetben, s az egészségügy érdekében tollal is buzgókodott, 42 éves, Debreczenben. — Dobozy MENTHÉRT, Biharmegye központi árvagyálmja, régi honvéd, Nagy-Váradon; ugyanott KALINA BENEDEK, irgalmas rendi szerzetes, okleveles gyógyszerész, 41 éves. — HORVÁTH János, himnódi plebános, 65 éves, s temetése közrészvét közt ment végbe. — FERENCZI IONÁCS, katib. Jeklész, 34 éves; Nagy-Kácsánban. — BALOGH IMRE, evang. nyug. lelkész, 85 éves, Ud-Borjádán. — STANKOVITS SÁMA, hazafias érzelmű szerb pap, 48 éves, Nagy-Kikindán. — Dr. MAYER Gyula, kir. táblai bíró, 46 éves. Budapestben; ugyanitt: ZSARNAY ÁBRAHAM ügyvéd, régi honvéd-főhadnagy; KOCH HENRIK, műépítész, ki a fővárosban nagyobb épületeket emeltetett, véletlen esés következtében; KALLAY ALADÁR, a m. kir. állami vasutak segédfoglalmozója, Kállay Adolf kir. itelő táblai bíró fia, élete 29-ik évében; DEUTSCH ADOLF, magánzó, Deutsch Jakabnak a «Pester Lloyd» belső dolgozó-társának édes atyja, 72 éves. — GONDOL GÉDEON, régebben törvényszéki bíró, városszerzte ismert és kedvelt öreg, ki rendkívüli olvasottságáról volt nevezetes, Kolozsvárt. — THIERRY lovag, a fiunei képviselő-testület első alelnöke. — SZELES FERENCZ városi gyám, Szegeden, 55 éves. — GAMSJAGER ALJOS mernök, 57 éves, Pozsonyban; ugyanott VOIT Gyula városi tisztviselő, 38 éves. — Dr. DARÁNYI János, Arad város köztisztviselében élt főorvosa, 70 éves; ugyanott SZEMETANOVICS SÁNDOR battonyai orvos, 57 éves. — KOLONICS FERENCZ, a keszkesméti hitelintézet nyug. pénztárnoka, 79 éves; ugyanott KOMÁROMI SALAMON, régi Nádor-huszár, ki a szabadságharcot is végig küzdötte, 73 éves. — VIRÁNYI FERENCZ, államvasuti tisztviselő, 23 éves, Miskolcon. — TAJAI PFERER PETER, m. kir. nyug. hétéseménylök, 1848-49-ben Sopron polgármestere, 88 éves, Budapestben, honnan holttestét Sopronba szállították. — EDER FERENCZ volt országgyűlési képviselő, a kassai szabadalvú párt elnöke, 79 éves, Kassán.

Özv. STAMMER Jánosné szül. Miniathy Krisztina, Stammer Sándor, Csongrádmegye alispánjának édes anyja, 86 éves, Nagy-Váradon. — Özv. TEMESVÁRY MIHALYNA, szül. Lukács Katalin, köztisztviselői matrona, 89 éves, Pusztá-Kunagótán. — HENDEL GUSZTÁVNA, szül. Krisanich Etelka, posta- és távirtda-igazgatósi számvetőségi főnök neje, Pozsonyban. — GÁRDAY BALINTNÉ szül. Kőnig Mária, 53 éves, Nagy-Tétényben. — WERNER FERENCZ, a fővárosi köz-munkák tanácsa hivatalnokának neje, Budapestben. — GAYLHOFFER Jánosné, született Zilnszky Etelka Pusztá-Kürtőn, 46 éves. — Nagy SZIDONIA, Nagy Dezső műtegyeméi tanár 14 éves leánya Csabdiában. — PÉCHY IMRÉNÉ szül. Czákó Zsuzsánna, megyei árva-széki elnök neje, 61 éves, Deésen. — HAMVAY ALADÁRNÉ szül. Ragályi Piroksa, 45 éves, Cszibben. — Özv. HUBER Károlyné, szül. Hegedüs Mária, 52 éves, Miskolcon.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

C. . . . e. Elég korán megkaptuk levelét, hogy a bírálattól, mely tárgyilagoss, de nem egészen kedvező lett volna, elálljunk.

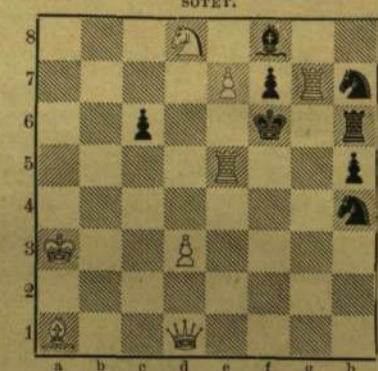
Jókedvű szerző. Levele, versekben, elég tréfás; küldeménye, a horacziusi óda elég komoly, s a fordítás elég hű, a verselés elég szabatos, de nem elég költői, nem elég memorosus. Az előbbi sok elég pedig nem elég arra, hogy egy mindenki által ismert klasszikus versnek eddigi magyar fordításainál nem jobbat, de némelyiknél még gyöngébbet kiadjunk: ennél fogva — levonhatja a következtetést, a mi, azt hiszszük, nem fogja rontani jó kedvét.

Mariska. Furcsa, esengő-bongó vers; mintha (kis lányról szólván különben is) kis lányok s nem felnőttek számára volna írva. Mi az ilyen csingó-bingó, mész-mázos stb. hangjátékokban nem igen találunk elvezetést; de valami gyermek-lapban szívesen kiadnánk. Próbálja meg.

SAKKJÁTÉK.

1547. számú feladvány. Taverner T.-től.

(A Baltimore News-tornában I. díjas.)

VILÁGOS.

Világos indul s a második lépésre matot mond.

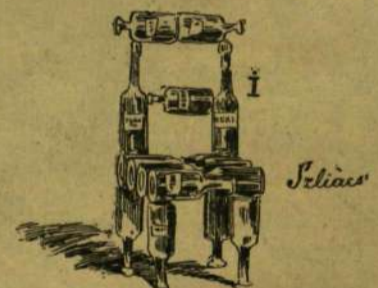
1648. számú feladvány. Maconzie A. F.-től.

(A Baltimore News-tornában II. díjas.)

Világos indul s a második lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 18-ik számában közölt képtalány megfejtése: Nézd meg az anyját, vedd el a lányát.

HETI-NAPTAR, május hó

Table with columns for day, Catholicus és protestáns, Görög-Orosz, and Iracilla.

Holdváltásai: ● Újhold 29-én 6 óra 36 pk. este.

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65 p. Met. — glatt und gemustert (circa 2500 versch. Farben und Dessins) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépót G. Henneberg (K. und K. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Ganzseidene bedruckte Foulards fl. 1.20 bis fl. 3.90 p. Meter (ca. 450 versch. Dessins) — vers. roben- u. stückweise porto- und zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Dépót G. Henneberg (K. u. K. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

A magyar kir. államvasutak gépgyára

a legújabb szerkezetű és minden tekintetben felülmulhatlan GYAKORLATILAG LEGJOBBNAK BIZONYULT

6, 8 és 10 lóerejű locomobiljait

fa-, szén- és szalmafütesre valamint a magvesztéses teljes mellőzését eredményező szabad meghosszabbított rázóasztallal és szab. sajátszerű törekrostával ellátott

48, 54 és 60" széles vaskeretű gőz-cséplőgépeit,

mely újításokkal immár 450-nél több cséplőgép működik az országban fényes sikerrel, kedvező feltételek mellett ajánlja

FEHÉR MIKLÓS,

a magyar államvasutak gépgyárának vezérügynöke

Budapest, IX., üllői ut 25. sz. „Köztelek.“

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPEST. GYÁR ÉS KÖZPONTI IRODA VÁROSI IRODA ÉS RAKTÁR VI. ker., Külső Váci ut 1696/99. VI. ker., Podmaniczky-utca 14. sz.

Gőz- és járgánycséplő készülétek

SCHLICK-féle szab. két- és három-vasu ekék. SCHLICK-féle szab. HALADÁS sorvető-gépek Szórvavető gépek.

A Schlick-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság igazgatósága.

A balatonfüredi gyógyfürdő

junius 2-án nyitattik meg.

Balaton-Füred enyhe és egyenletes légköri viszonyánál és kitünő juhsavó intézeténél fogva különösen ajánlható: idült légszűrés és tüdőbántalmaknál; égvényes sós, szénavasas források, hideg és meleg szénavasas fürdő, gőzfürdő s a női és férfi uszodával ellátott balaton-fürdői javulók: gyenge emésztés, idült gyomor- és bélhuzam-, vesemedence- és hólyaggyulladás, hasi pozsga, máj, lép, aranyer- és női bántalmak ellen; továbbá vérszegénység, sápkór és görvélykór, általános gyengeség, gerincgyógy és idegbántalmaknál.

Rendszeres szőlő-kúra szeptember 1-én kezdődik.

Disztes gyógyterem, elegáns étterem, terasse, kávécsarnok, fűdött sétány, jó zenekar és szini előadások, vizisétáló kényelmes és biztos angol csónakok s vitorlás hajók, bál, tombola, jó restaurató — Wild vezetése alatt — szép és kényelmesen butorított lakások, posta és távirtda hivatal, jól rendezett gyógyszerár. — B.-Füredre vonatkozó ismertetések kaphatók minden könyvkereskedésben és a fürdőben. A fürdőintézet rövid ismertetése kívánatra ingyen megküldetik.

A közlekedés, miután az ujonnan építendő gőzhajó — Kelén — mely a közlekedést Siófok és Balatonfüred közt fogja fenntartani csak június közepén esetleg végén adatik át a forgalomnak — továbbá intézkedésig — egyelőre a nyugati vasút vaspárméi állomástól történik, honnan az ott mindenkor kellő számban levő kényelmes bérkocsikon és kellemes uton, másfél óra alatt juthatni Balaton-Füredre. Vasuti sasonapok 33 1/2% kedvezményvel, ezenkívül ünnep- és vasárnapoktól megelőző napon Budapestről B.-Füredre és vissza 3 napra érvényes jegyek féláron kaphatók. A fürdő-intézet rendelés-fő-orvosa: Dr. Huray; urad. orvos: Gomál. — Lakás megrendelések, (melyre előleg küldendő) a fürdőintézet igazgatóságához intézendők Balaton-Füredre. — Lakások június 15-ig és augusztus 30-tól 30 % al olcsóbbak. — A b.-füredi ásványvíz főraktára Budapestén Édeskuty L. m. kir. udv. és szerb kir. udv. ásványvíz-szállítónál; és kapható még Székesfehérvártól Birkmayr és Veszprémben Müller vezérkereskedésében.

A fürdőigazgatóság. (Utányomát nem díjaztatik)

Ó caszári és apostoli királyi felségének 1888. évi november hó 4-én és 1889. évi január hó 25-én kelt legfelső elhatározása folytán ezennel megindítatik a

XIV-dik m. kir. államsorsjáték,

melynek tiszta jövedelme

még pedig annak két-háromszáza a magyar hírlapírók nyugdíj-intézete javára, annak egy-egy tizedrésze pedig a vegyes állami hivatalokok érvényi és árval részére alakítandó alap, az magyar kisközház, az orosz udvar-egyesület, a háromszékmegey, 7. Erzsébet'' ledánynevelő-intézet, a cukorszedői közoktatási, a révközművek protot. megeyelt, a magyarországi képzési, Pröbél'' megeyelt és az eszéki játékonny-egyesület javára fog fordultatni. E sorsjáték összes, S.9677-ben megalapított nyereményei az alább következő játéktér szerint 160.000 forintra rúgnak, és pedig:

Table with columns for lottery prize amounts and their frequencies.

A húzás visszavonhatatlanul 1889. évi június hó 27-én történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. 6. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottoigazgatóságnál Budapestben, (Pest, fővármház, főtelemelet) hova a megrendelő sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; valamennyi lotto-, s ó- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi «Mercurus-nál és minden városban és nevesszelegesebb helységben felállított egyéb sorsjegyrárló központnál. M. kir. lottoigazgatóság. Budapestben, 1889. évi május hó 14-én. Mariássy Sándor. m. kir. pénzügyminiszteri osztálytanácsos és lottoigazgató.

Ház- és villa-telek

a főváros legegészségesebb részében, Krisztinaváros, Mészáros-utca 8. sz. kiváló szép és jó helyen, olcsó áron eladó. — Czim-é lap kiadóhivatalában.

BUDAPESTEN, Kerepesi ut 36. sz. Kívánatra ingyen és bérmentve kapja mindenki a most megjelent árjegyzéket 300 képpel, melyben a hangszerek legutolsó vívmányai ábrázolva vannak. — Harmonika-füvés 12 billentyűvel, fin. hangokkal, melyek a székiba való befúvással által működnek. Mindenki nekem igen alkalmas műtárgyok. — Készen és nagyban egyaránt alkalmas. — Ára 2 ftr. — Harmonium- és harmonika-árjegyzékkel külön szolgálók. Sternberg Armin hangszergyáros.

KORITNICZAI GYÓGYFÜRDŐ

Vasuti állomások: Liptó-Rózsahegy és Besztercebánya. Évad-megnyitás május 15-én. Ásványvíz-gyógymód, fenyőfürdő, juhsavó, hideg-víz-gyógymód. Elsőrendű gyógyhely gyomor- s bélbetegségek, máj- és lépárgánatok, aranyeres bántalmak, sápkór, asthma és idegesség ellen. Messze mértföldekre elterülő fenyveséglő fogva páratlan levegőjű klimatikus gyógyhely. — Posta, távirtda és gyógytár helyben. Fürdőorvos: Dr. Ormai József. Menettérti jegyek 33 1/2% árleengedéssel mind a két állomásra; az elő-és utóidényben (máj. 15-től jul. 1-ig; aug. 10-től szept. végeig) tetemesen mérs. árak. Minden bővebb tudósítással szolgál és lakó-sokra megrendelést elfogad a fürdőigazgatóság.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapestben megjelent a minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György es. kir. egyet. könyvnyásnál Bécsben I., Stefansplatz 6.

A RÉGI MAGYARORSZÁG.

1711—1825.

IRTA

GRÜNWARD BÉLA.

Második kiadás. Ára füzve 4 ftr. Második kiadás.

TARTALOM: Az önálló állami élet hiánya. — A rendi alkotmány hatása. — A gazdasági s társadalmi fejlettség. — A király. — A főpapság. — A főurak. — A köznemesség. — A polgárság és parasztság. — A külügy. — A főhatóságok. — A hadügy. — A pénzügy. — Közigazdasági viszonyok. — Egyház és közoktatás. — Törvényhozás és országgyűlés. — Az igazságszolgáltatás. — A közigazgatás és a megye. — Nemzetiség és irodalom. — Hangulatok és áramlatok.

KOVÁCS LAJOS. GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN

közéletének három utolsó éve 1846—1848.

Két kötet. Ára füzve 4 ftr.

A két kötet csak együtt kapható.

1889. május. 149. sz. 1889. május.

BUDAPESTI SZEMLE

M. Tud. Akadémia meghívásából szerkesztí
GYULAI PÁL.

TARTALOM:

A huszonkettedik articulus. — Károlyi Árpádtól. **Egy óri emberfajtról Ázsia keleti szélén.** (IV.) — Török Auréltól.

A mezőgazdaság szabályozása. — Pólya Jakabtól. **Az Atlasz-család.** Regény. (III.) — Csiky Gergelytől.

Költmények: I. Gyermekszobában. — Vargha Gyulától. — II. Mig Jakab el nem jön. — Burns után, angolból — Lévy Józseftől.

Társadalmi elméletek és eszmények. — F. J. **Színházi szemle.** (Dóci Lajos Vegyes párok.) Gyulai Páltól. **Értesítő.** Koltai V.: Ujabb angol költők. — Rogeard: Képek a francia irodalomból. — Calderon: Saját becsületnek orvosa. Ford. Beksis G. — r. — Csiky G.: Műkedvelők szinpadja. — Br. — Renner V.: Türkische Urkunden. — d. — Dr. Vizneker A.: Felelet dr. Apáthy J. urnak a jogi vizsgálatok tárgyában.

Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfőtársi ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt

FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest.

VÉGHLESI VERAFORRÁS.

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb savdus, égvényes savanyuvize.

VÉGHLES-SZALATNA-II (Zólyom-m.)
Budapesti főraktár
Erszébet-körút 38-ik szám alatt.
Telephon-összeköttetés.
Számos raktár a vidéken.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGETIVÉ
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi cég
„LA VELOUTINE”
különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvéttel is megrendelhető

VERTESSI SÁNDOR illatszertárában
Budapesten, Kirgór-tér 8. szám.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítatlanságokat eltávolító jótállás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni **arczenőcs és Salvátor-szappan.**

Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló **Salvátor-gyógyszertárban,**
Eszéken, felsőváros, Dienes J. C.-nél kapható.

1 tégely Spitzer-kenőcs 50 és 35 kr. 1 drb Salvátor-szappan 50 kr. Hatása előmozdítottatik a Spitzer-féle malacos mosdóviz használata által. 1 üveg 50 kr. Ajánlom magasabb bőrtisztítatlanságoknál a „Mille arczenőcsöt” 1 tégely 60 kr. Kétféle Lyoni rizspor 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr.

Műtán többféle utánzások léteznek, a Spitzer- és Mille-kenőcsben használtató szappanba saját ézegetem be van nyomva és csak ezen czéggel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódinak; a Spitzer-kenőcs földön pedig a Salvátor-féle dombori nyomásban van feltüntetve. **Raktár Budapest Török József gyógyszer-tárában, király-utca 12. Postai megrendelések utánvéttel azonnal pontosan eszközöttek.**

Gyors és biztos segély gyomorbántalmak és követkéményeikre! Az egészségg fenntartására, a nedvek, valamint a vér tisztítása és tisztántartására és jó emésztés elősegítésére a legjobb és hathatós szer, mindenhol ismerve már és kedvelve:

Dr. ROSA „ÉLETBALZSAMA”

Er, a legjobb és legnagyobb erejű gyógyszernek, a legmondandóbb készítmény, mindennemű emésztési bajok, gyomorgörög, étvágytalanság, savanyu felbőgös, vértelenség, aranyér stb. esetében teljes biztosan állja meg helyét. Eme kitűnő hatású fogra az most már a népek által és megpróbált házi-erővé vált. Nagy üveg ára 1 frt, kisebb 50 kr. Elismerő levelek érvelnek meglekintésére.

Óvás! Csaldások elhárítása érdekében figyelmeztetek mindenkit, hogy az eredeti szabály szerit egyedül tölem készített dr. Rosa életbalzsama két kartonba van csomagolva, mely hosszaldán a felirást: „Dr. Rosa életbalzsama a „Fekete sas” győgyesztárból, B. Fragner, Prága 205-3” német, cseh, magyar és francia nyelven viseli, s a melynek homlokaldalán a törvényes letétben álló mellékelt védjeggyel vannak ellátva. — Val. Dr. Rosa életbalzsama csak készítőjénél

B. Fragner „am schwarzen Adler” győgyesztárban Prága, 205-3, kapható.
Budapesten kapható Török József és Budai Emilnél.

Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb győgyesztárban van ez életbalzsam raktára. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs
a köszönő iratok ezrével elismert biztos győgyesztár minden gyuladás, seb és daganat ellen.

Biztos sikerrel alkalmazható a női mell gyuladása, tejrekedés és keményedésnél, a gyermek elválasztásánál, genyvedés, verdeganat, genyfadás, pokolvarrni, körömdagánatnál, a kéz- és lábujjakon tanuló ugynevezett körömméregnél, keményedések, duzzadások, mirigydagánatoknál; szalonnadagnál, holttelemnél. — Minden gyuladást, dagánatot, keményedést, duzzadást, a legrovidebb idő alatt győgyít meg; hol azonban már genykezdés következett be, a fekélyt a legrovidebb idő alatt felhúzza és meggyógyítja. Szellencsékben 25 és 35 krajczár.

Óvás! Mivel a prágai egyetemes házikenőcsöt igen gyakran utánzóknak, figyelmeztetek mindenkit, hogy az eredeti szabályban, csak én egyedül készitem. Csak akkor az valódi, ha a sárgea ércszelenczék, melyekbe töltve van, vörös használati utasításokba (3 nyelven nyomtatványban) s két kartonokba — melyek a fennebbi védjegyet viselik — vannak csomagolva.

Fül-balzsam. A legkiszébb és számos kísérlet után ismeretes legmegbízhatóbb szer a nehéz hallás győgyulására s a teljesen elvesztett hallás visszaszerzésére. 1 palack 1 frt

Kwizda köszvényfolyadékja
évek óta kipróbált háziszser
csúsz, köszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden győgyesztárában.

Egy üveggel 1 frt o. é.

Naponkinti postai szétküldés a fő-letét által:
KWIZDA FERENCZ JÁNOS,
osztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi győgyesztára Korneuburgban, Bécs mellett.

Ne engedje ruháit, szőnyegeit és butorait elpusztulni!

Egyedül biztos óvszer a moly ellen!

Egyszerűen megvédendő ruhaneműek közé tétetik.

EGYSZERŰ ÉS BIZTOS.

Egyszer használva, mindenkor használhatók.

Használatban van: Olaszországban, Franciaországban, Oroszországban és Törökországban.

Egyedül biztos óvszer moly ellen!
Használatban van: Amerikában, Chinában, Japánban, Indiában és mindenütt.

Egyszerű és biztos.

Kapható minden győgyfü-kereskedésben, győgyesztárban és jobb üzletben vagy közvetlen a gyárosoknál:

Detsinyi Gusztáv és Társánál
Budapest, Kerepesi-ut 34. szám.
Árak: 100 ives kartonokban 5 frt, 50 ives 2 frt 75 kr., 10 ives borítékokban 60 kr. mely összeg postautalvánnyal küldendő be. Kereskedőknek külön feltételek. Csak DETSINYI-féle molypapíros kérendő, ne tessék mást elfogadni!!!

Kollerich Pál és fia
cs. és kir. udv. szállító
első magyar sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-gyára.
Budapesten, IV., Ferencz József-rakpart 21.

Csinos kerti és park-kerítések és kapuk vaskerettel és sodronyfogat-betéttel.
Virággy- és gyeperítések, favédő kosarak, vízmedence-röstélyek, kerti pavillonok, erkélyröstélyek.
Képes árjegyzékek és költség-előirányzatok ingyen és bérmentve küldetnek.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

1793
VAGY
A POLGÁR HÁBORÚ.
REGÉNY.
Irta **HUGO VIKTOR.**
Fordították
ÁLDOR IMRE és GYÖRGY ALADÁR.
Szerző arcképeivel.
Három kötet. Ára fizve 5 frt.
Szerző által jogosított kiadás.

Olcso Könyvtár 261. szám.

Andrássy Gyula gróf beszéde
a véderő-törvényjavaslat tárgyában.
Elmondott 1889. évi ápril hó 5-én.
Ára 20 krajczár. Postán bérmentve küldve 25 kr

VASÁRNAPI UJSÁG

21. SZÁM. 1889. BUDAPEST, MÁJUS 26. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt, fél évre 6 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt, fél évre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, fél évre 3 frt. Külföldi előfizetőkhez a postai költség megfizetésétől tartandó.

MÁJUS 21-IKE
1849—1889.

BUDA VÁR ostromának 40 éves jubileuma mai napság, néhány «különös rajongón» kívül, alig érdekel már valakit. Ennél naponta sokkal kellemesebb «rövid lejárátu» jubileumokat ülünk kisebb-nagyobb celebritások tiszteletére, mikor aztán, az illető nagy férfiú jól talált arcképe, vagy pláne szobrának leleplezése után, 150—300 teritékes bankethez ülve, a rossz pezsgő okozta fejfájáson kívül másféle keserű emlék nem zavarja nyugalmunkat.

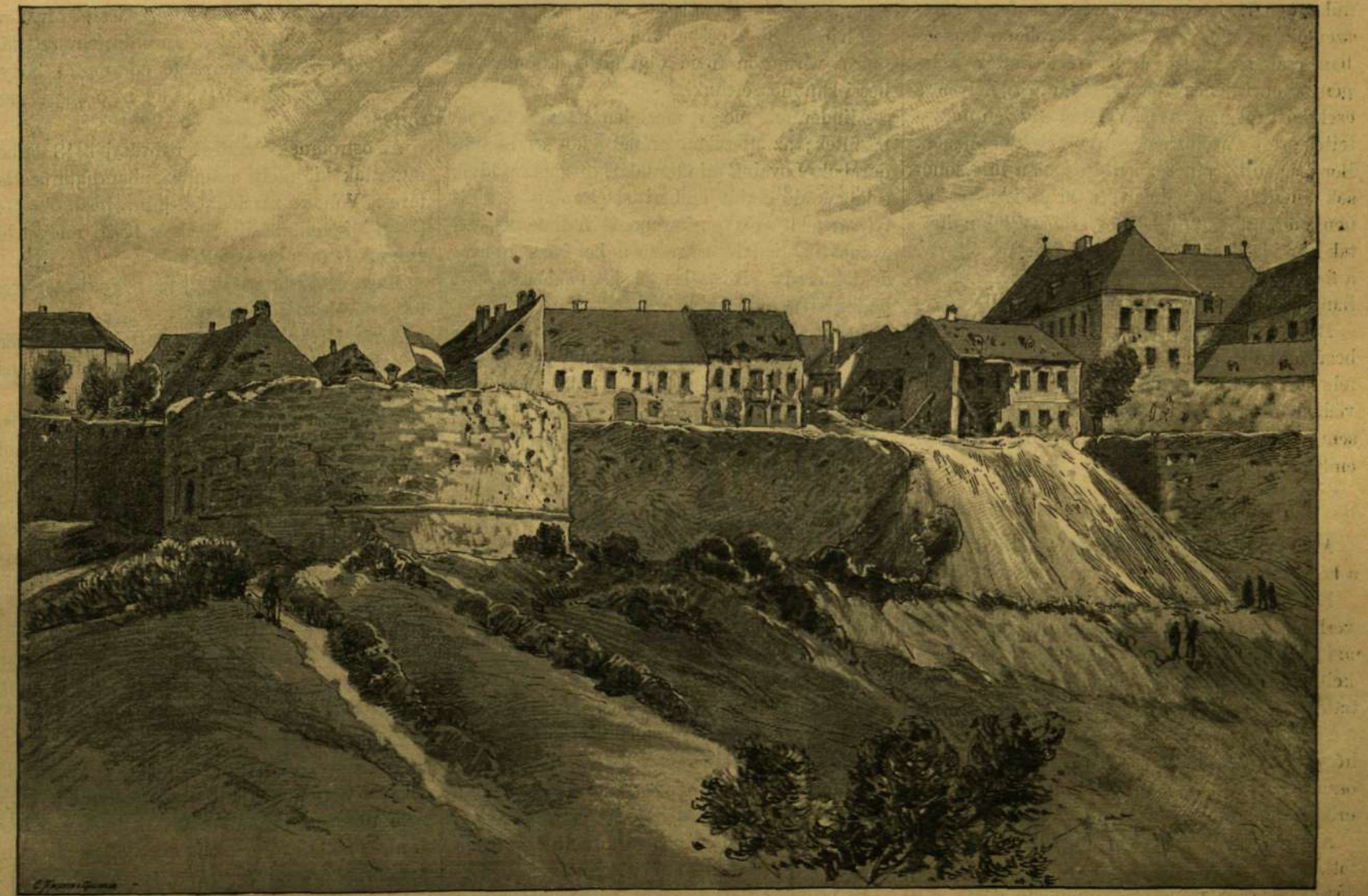
A Buda ostroma alatt elesett közhonvédeket s mindenféle rangú honvédtiszteket, május 22-én

délelött, báró Mednyánszky Cezár tábori püspökünk a maga stoikus flegmájával «en bloc» bszentelte, mire aztán egy közös gödörben találtak nyugalmat. Egy-két beavatottan kívül a helyét sem tudták a jeltelen sírnak évekig. Az akkor szerepelt hadtest- és hadosztály-parancsnokokat, — **Máriássy és Kmetty** kivételével — nevezetesen **Aulich Lajost, gróf Leiningen Károlyt, Nagy-Sándor Józsefet és Knezićs Györgyöt** ugyanazon év október 6-án Haynau báró vette pártfogása alá Aradon, a fővezért pedig legújában is egy vele foglalkozó könyv erősen korholja, a miért Nagy-Sarlótlól nem ment neki egyenesen Bécsnek, vagy a miért Budát kétszer 24 óra alatt be nem vette.

A többi aztán, a ki még most is élni mérszel, — ha legalább miniszteri osztálytanácsosságra nem tudta vinni, — szót sem érdemel. Elégedjenek meg azzal, hogy egyelőre a Szt. György téren, hol halomban heverték kivétel nélkül fejbe és mellbe lőtt honvédeink, az ottocásni, szluini, varasdi és szent-györgyi horvát grancsárok között, legalább ez utóbbiaknak díszes emlékoszlop jutott. Két urnak nem lehet szolgálni. Kétféle emlékoszlopot, «pro és contra», ki látott a világon ilyesmit! A kinek nem tetszik, tegyen róla.

És most, a 40 éves jubileum ünnepe, elmondom az 1849 május 21-iki eseményeket.

A Heidrich-féle svábhegyi villában, hol a fő-

BUDA VÁRA AZ 1849-IKI OSTROM UTÁN. — BARABÁS MIKLÓS EGYKORU RAJZA UTÁN.
A budai vár nyugoti oldalán tört rés, melyen 1849 május 21-én az első hadtest Nagy-Sándor József tábornok vezénylete alatt támadt.